

Nsímé Kεcire ritelé ke Yohani uu n wói

Lελεε rítelé ntí kέmεε ń we Yohani yeε Nsímé mmú wói. U Yeesu upiretiki ne uusanε le. Efεesi kuyu-pó, ppe mεκεε Asii keteni-i kuu Nsímé Kεcire ritelé ntí wói.

Ifaaci iyē mεkériine ye mmé:

1. **Yohani** ye símisile uú ne nyíse re Yeesu Kirisi yeε Uléεcaa rinoo. Uléεcaa rinoo tē arí weri ari kerócpe n we (1:1-18).
2. **Yohani** ye nyíse re Yeesu ye Uléεcaa Kεpipi le. Yeesu ye kó uicélaa kέmεε nyíse re uyee iluke yeε ye nfáa n he ne useesé yeε ye pisoι ne Sáa Uléεcaa kέmεε ń ha, ne metéi mee ketē nnéi n kpáiiļē. Lē ke Yeesu uú ne mpá úye nyíse re uyee úye (1:19-12).
3. **Yeesu** ye umεcire cápine uké kpu uu kó upipiretiki icélaa tōrō pa (13-21).

Tinóo tεε ye metéi ne nfáa n he

¹ Uléεcaa uké kelene mpá yo n wa, Tinóo ye ppe wele. Tinóo ne Uléεcaa ppe ppe we. Tinóo ye ppe Uléεcaa le. ² Ti ne Uléεcaa ppe ppe we Uléεcaa uu kelene mpá yo wai. ³ Tē ke Uléεcaa uú ne ritiki uú ne mpá yo wai. Líka ái we ke Uléεcaa uu n wa kái ppe tē kuú ne ritiki. ⁴ Tεtεε nfáa riyíkí mee pisoι metéi n wai. ⁵ Metéi ame kuymaha-i léeri, amá kuymaha áku fe kuké me yarii. ⁶ Uléεcaa uu keyáa utisi unyine tum. Pi ye u sée re Yohani. ⁷ U kale re uké metéi mē pisoι nyíse, mpá úye uké ne kefa me tene. ⁸ Ái uricuruu ηmaa yeε metéi, amá u kale re uké metéi mē nsímé pisoι símisi. ⁹ Metéi mē mεcire ηmane mee metéi yíkíyiki. Me ketē kecáa kale re meké pisoι nnéi n kpáiiļē. ¹⁰ Tinóo ye ketē kecáa kale. Tē ke Uléεcaa uú ne ritiki uú

ne ke wai, amá kari n ka, ketē pikó ápi ri ceri. ¹¹ Tinóo ye tipikó kέmεε kale, amá tipikó ápi ri yosí. ¹² Amá pē nnéi pεe ri n yosí ápi ne kefa ri tene kari nnaŋe he re piké panse Uléεcaa sipipi. ¹³ Ái mesoimare kapi pi mari nnya, ái kó lē ke pisoí ápi n la piké ye pisiwā mari nnya kapi fe ápi lē panse. Ápi panse Uléεcaa sipipi yare ke sisoipipi asi ye m mári née yare ke sisoipipi asi n la mecō. Amá Uléεcaa ye umela kέmεε nfáa fale pi he.

¹⁴ Tinóo ye pansele kesoipipi tin kerócōpe tū. Ti ípeelé mále tin kó nsímései má n̄sone. Tō umeyōopi yenle. Meyōopi ke Kepipi cireníŋe ake Sáa Uléεcaa kέmεε n yé. ¹⁵ Yohani ye ukεcáa aseéra lesele uu cáái re: Nkó nsímé kañ maa re: Uyεe kenépire n weme ye né fele. Uyē ne peé wele ápi kelene n̄ maru. ¹⁶ U ípeelé ró nyísele uu lē nnéi kuu m má ró he faalaa, líka ái tó ripárí. ¹⁷ Asei kecáa, Moisi ke Uléεcaa uú ne ritiki uú ne isé ró pa. Amá Yeesu Kirisi kuú ne ritiki uú ne ípeelé ró nyíse uu kó nsímései ró símisi. ¹⁸ Úka úu Uléεcaa yénaalē. Insá Ukepipi cireníŋe kee ukeméé n we, ken kó Uléεcaa, kee ró u nyíse.

Aseéra ke Yohani Úniwole uu Yeesu kecáa n lése
(Matiyee 3:1-12; Mariki 1:1-8; Luki 3:1-8)

¹⁹ Yohani aseéra kuu n lése ye nnyé: Peé uyε-i ke Pisuifi piwéése pεe Yerusalem-i n we ápi pεpεe ye Uléεcaa inyóonse n wa ne Lefi mpuri pikó n tū te piké ha u pise re uyεe úye? ²⁰ Yohani úu kesi, u pinnéi keyu-i aseéra lesele re: Ái n̄ Yohani ke Uléεcaa uu wéε. ²¹ Kei kapi kó pipise u rikpá re: Pō mpíí úye kecire le? Póo Elii née? Uu re: Eehei. Ápi kó pipise u kpá re: Póo antepu uyē, née yo? Uu re: Eehei. ²² Ápi kó pipise u kpá re: Póo pεe nkpéni úye ŋmaa? A ró símisi tóké ha pεpεe ró n tumme símisi. Pō ripócúruu ŋmaa mpíí re póo úye kecire? ²³ Kei ke Yohani uu pεe pi

pese re: Née nní uyě nsímé ke antepu Esayi uú pɛ n tee re:

Unyine ye kucesi kóima-i yóólě te ani Upíima ncee ritěiise.

²⁴ Pě kapí pɛ Yohani kémɛ n tũ ye pɛ Pifarisi le. ²⁵ Pě api pɛ u pise re: In te ái pǒ ke Ulééca u wée, ái kǒ pǒ Elii, áa kǒ antepu uyě, yo nnya kaa pɛ pisei míni wole? ²⁶ Yohani uu pɛ pi pese re: Míni ke née pisei wole. Amá unyine ye nókencɛɔpe nké-i wele káni n nyu. ²⁷ U kenépire wemele un né fe. Inésoi íi tu re ké ukunéeri nɔme fénne. ²⁸ Petanii keyupi kee Yuritee metéj ketuɔeleeme kuwée-mě n we kémɛ ke lě nnéi ai lě wai. Kei ke Yohani uu ye pɛ Yuritee nkoi kémɛ pisei míni wole.

Yeesu ye Ulééca Risaɔpipi le

²⁹ Kai kóso n weesi, Yohani uu Yeesu yenu un ukekúri wéɔ, uu re: Ani ripaí, Ulééca Risaɔpipi yee ye pisei nnéi akópe n lése ye ntí. ³⁰ Uyě kam pɛ tee re: Unyine ye kenépire wemele un né fe. Uyě ne pɛé wele api kelene né maru. ³¹ Ne pɛ lě símisile ám nyu úye kecire lo. Amá ne nkɛni kale nen Isirayeli pikó míni wole piké ne u n céri nnya. ³² Yohani uu kǒ kpá re: Ne Ulééca Nfaasone yenle nn keyómecaa-pǒ súiri yare tilǒlǒ arí ne ukecáá tone. ³³ Ám pɛ kahane n ceri re uyee úye kecire, amá Ulééca yee né n tumme re ké pisei míni wole ye né maa re: Pó Ulééca Nfaasone yě nn súiri nn unyine kecáá tone. Uyee sónti uké Ulééca Nfaasone pisei he piké nkemé m pǒlǒlě. ³⁴ Yohani uu kǒ kpá re: Ne nkɛni li yenle. Lě nnya kam aseéra lese re uyee Ulééca Kɛpipi.

Yeesu pipiretiki foí kecáá nsímé

³⁵ Kai kóso n weesi, Yohani ne upipiretiki pité pinyine api kelǒ ke-i n we. ³⁶ Yohani uu Yeesu yenu un tósu uu re: Ani ripaí, Ulééca Risaɔpipi ye ntí. ³⁷ Ke Yohani pipiretiki pité pě api lě n kǒ, api yisi api Yeesu tiki. ³⁸ Yeesu uú

ημελού uu yénu re pi u tikilenle, uu pi pise re: Yo kani wéési? Pē api kō uyē pise re: Yei kaá we, Raapi? Raapi aseí nyee Ucélaa. ³⁹ Uu pēe pi maa re: Ani kam ani yē. Api yisi api u tiki apí ha yenu kei kuu n sói. Api keyáa kē ukekúrí kei tone. Inyóótunje kefi ne mekpuulū kumúhē-i kai lē wai.

⁴⁰ Pipiretiki pité pēe pēe Yohani nsímé n kó api yisi api Yeesu tiki, use ye Simōw Piyee uwā Antiree. ⁴¹ Antiree uu mefoí umáa Simōw piwélaa sī kelene. Uú ne u sáne uu u maa re: Tō Umēsii yenle. Mēsii aseí nyee uyē ke Uléécaá uu n wé. ⁴² Uu pēe umáa kpísi uú ne Yeesu leepō, Yeesu uú ha u nyáneí tīmím uu re: Pów Yonaasi uhmáne Simōw. Píké ye nkpéni pó sée re Sefaasi. Liasei re Ripare.

Yeesu ye Filipu ne Natanayeli sée

⁴³ Kai kóso n weesi, Yeesu uu hó re u yé Kalilee ketē-pō ha. Kuu n tósu, uú ne Filipu sáne uu u maa re: A yisi a né ritiki. ⁴⁴ Filipu ye Petisayita keyupi ukó le Antiree ne Piyee meco. ⁴⁵ Filipu pów kō ne Natanayeli sáne uu u maa re: Tō uyē nsímé mee Moisi isé ritelé-i n wólaalē, antepuyee api kō n símisi yenle. Uyee Yosefi uhmáne, Nasareti ukó Yeesu. ⁴⁶ Natanayeli uu u maa re: Lisone linyine yé fe ai Nasareti-pō leerii? Filipu uu u pese re: A kam a ne ipónípee yē.

⁴⁷ Yeesu uu Natanayeli yenu un ukekúrí sónepō uu re: Isirayeli ukó yíkíyiki ηmaa ye nkó. Úu piyaaluke má. ⁴⁸ Kei ke Natanayeli uu pēe Yeesu pise re: Yei kaa né nyu? Yeesu uu u pese re: Háí kaá pēe kúfikiyee riyíkí n tū, ne pēe pó nyule Filipu uu kelene pó séi. ⁴⁹ Natanayeli uu pēe Yeesu maa re: Ucélaa, pō Uléécaá Kepipi le. Pów Isirayeli uyōōpi! ⁵⁰ Yeesu uu u pese re: Nénte kam pó m maa re háí kaá pēe kúfikiyee riyíkí n tū kam pó yē nnya kaá ne kefa né tene? Pó kam aa lē litóhē-tōhē yénu. ⁵¹ Asei

kecáá, ké nó símisi re nó kam ani keyómecaa yénu ken wúkulelẽ, piléecaatumẽ pin nê Usoi Kepipi kecáá tóoi pin ne keyómecaa táái pin kɔ ne súlaari!

2

Pinósikpiké anyá nsímé Kanaa kuyu-pɔ

¹ Siyáa sitaani memáá, api pinósikpiké anyá Kalilee ketê-pɔ Kanaa kuyu-i n wai. Yeesu uni un anyá nyẽ-i we. ² Pi Yeesu ne upipiretiki pɔ kɔ kei kusáne séele. ³ Píta apí weri api kumúnjé kunyine-i tene. Úni uu pɛe u maa re: Píta ye ne pi tenele. ⁴ Yeesu uu u pɛse re: Unósi! Ne nyule, ái pɔ́o yé né símisi lẽ kam yé n wa. Inétuɛe íi kahane n tu. ⁵ Kei ke úni uu pɛe upikeikó pɛe kei n we maa re: Ani lẽ nnéi kuu nó m pisene wa. ⁶ Mepéré apɔri akpuulũ anyine ye pɛe wele. Kei ke Pisui fi api ye míni wa apí ne pimécire nyóonse. Ḿpa kupóri kúye yé fe aku ánicari até nées ataani * yósu. ⁷ Yeesu uu upikeikó maa re: Ani míni lú, ani apóri nnyé yípũ. Pẽ api mesei lúni ai a yípuni aí wurẽ. ⁸ Yeesu uu pɛe pi maa re: Ani nkpéni kpehẽ aní ha uyee anyá iluke kecáá m paílẽ pa. Pẽ api kpehẽni apí ha u pa. ⁹ Kapi u m pa, uu lélé míni men panse píta. Úu nyu kei ke píta pẽ api n léeri. Amá pikéikó pɛe n kpehẽ apí ne hapɔ pɔ́on n nyu kei kapi n léeri. Kei ke uyee anyá iluke kecáá m paílẽ uu pɛe unósikó uyẽ sée, ¹⁰ uu u maa re: Píta lari-lari ke písoi api ye ne piníré kóraane. Pin n le, api pɛe pikópe leseri. Amá píta lari-lari ke pɔ́o yekei aí ne nkpéni tulu!

¹¹ Lẽ ke Yeesu uu Kalilee keteni-i Kanaa-pɔ mewaisaɲa piwai kori. Lẽ kuú ne ummule nyíse upipiretiki api pɛé ne kefa u tene. ¹² Lẽ memáá, Yeesu ne úni ne upimarecɔ

* **2:6** Kupóri kpẽ yé fe aku aliitiri píle nées píle ne kefi ne ataani yósu.

ne upipiretiki api yisi api Kaperinawum tómpo apí ha kei siyáa sinyine wai, ápi nánai.

Yeesu ye Uléecaa keyo-i pikpéense lakase

(Matiyee 21:12-13; Mariki 11:15-17; Luki 19:45-46)

¹³ Ke Pisuifi nkpo meló anyá aa nnyáã n wa, Yeesu uu pee yisi uu Yerusalem tómpo. ¹⁴ Uu kei Uléecaa keyo kémee pikpéense leepo pin ináa ne isáñ ne alólã yái, pico pón tuntílẽ pin ne siwóó foru. ¹⁵ Kei kuu ñme kpisi uú ne nséi wai uú ne pi ne piisan ne piinaa Uléecaa keyo kémee lákase apí lelu. Uu piwóófore ataapili láuli, siwóó asi yékáá. ¹⁶ Uu pee pilólã yái pó maa re: Ké nté nó paa nfáani, áni kape Unésáa keyo kuyáa pansese. ¹⁷ Kei ke upipiretiki api pee nsímé mmú mee Nléecaasimé ritelé kémee n wólaalẽ léise re:

Hai Uléecaa! Lẽ kam nní kepóyo ñ la ye né torelẽ yare nna.

¹⁸ Kei ke Pisuifi piwéese api pee u pise re: Mewaisaṅa méye kaa yé fe aa wai aá ne ró nyíse re pò ncée mále póké lẽ wa? ¹⁹ Yeesu uu pi pese re: Ani Uléecaa keyo nké fori ké siyáa sitaani ne pimóme ke pese. ²⁰ Api u pise re: Aṅmẽ afena ne akpuulũ kapí ne keyo nké mó. Kẽ ke pòo músu re pò fe aa siyáa sitaani ne móm? ²¹ Ném pákane umecire kuú péé ne lẽ máne kuú ne Uléecaa keyo nkó símisi. ²² Ke Uléecaa uu Yeesu nkpo kémee n yukuse, upipiretiki api pee léise re u pee anóo nyẽ male. Api pee Nléecaasimé ne anóo nyẽ ke uricuruu uu m ma ne kefa tene.

Yeesu ye pisoí kemúnjé nyule

²³ Nkpo meló anyá kumúnjé, Yeesu un Yerusalem-i we. Pisoí api mewaisaṅa kuu n wapisi yénti api péé ne kefa u tene. ²⁴ Amá ke Yeesu pòo pikemúnjé nnéi n nyu nnya, úu ne ripóo pi larisi. ²⁵ Ái we re piké pisoí kecáá nsímé u símisi. Uricuruu ye lelee sisoipipi sifa-i ñ we nyule.

3

*Mm*ẽ ke Yeesu ne Nikotem api n sımisi

¹ Utisi unyine yee pẽe we, api ye u sėi re Nikotem. U pree Pifarisi kunai keme wele un ko Pisufi uwẽese use unyine.

² Uu kesine kenyine Yeesu-i sı u u ha u maa re: Ucelaa, to nyule re Uleeca yee po tumme re a ro ceeesi. Uleeca unsa usoi kepire n we, uu ye fe uke mewaisana mmee kaa nni n wai meco n wai. ³ Yeesu uu u pese re: Ke po sımisi ase keca re pinsa uye pimare rinkpa, uu Uleeca iyoo pi yenune. ⁴ Kei ke Nikotem uu pree u pise re: Iye kapi ye ko fe api usoi yee pikpuru m masi pimare kpa? Yare u ye fe uu ko uni kefa-i preeo api ko pimare u kpa nee? ⁵ Yeesu uu u pese re: Ke po sımisi ase keca re pinsa mini ne Uleeca Nfaa keca rintiki pike ne usoi pimare rikpa, uu Uleeca iyoo pi yenune. ⁶ Le ke kesoi pipi ake m mari ye lisoiko le. Le ke Uleeca Nfaa nn nfaa n he ye Nfaasone liko le. ⁷ Ai kape piri po wa re ne maa re li pise re pike pimare no rikpa nnya. ⁸ Kuyo kun yei n la, kei kaku ye m pepu, aa kunnẽ n komei, ama aa pree nyu meye kaku leeri, meye kaku si. Limeco ke uyẽ ke Uleeca Nfaa nn nfaa n he po ko we.

⁹ Kei ke Nikotem uu ko pipise u rikpa re: Iye kai ye fe ai le wai? ¹⁰ Yeesu uu u pese re: Po Isirayeli ketẽ keme ucela weese le. Yo nnya kaa pree liasei komei? ¹¹ Kei ke Yeesu uu pree u maa re: Ke po sımisi ase keca re le kari n nyu nko kari sımisi. Le kari n ye keca kari aseera lese. Ama no ani la nake aronseera nyẽ hmurei. ¹² Ne ye nen lelee ketẽ nte n wai nsime no n sımisi, ani ye hmurei. Iye kani ye pree fe ani hmurei in te ne lelee keyomeca-po n wai nsime no sımisi? ¹³ Uka uu pikai keyomeca hapaale, insa Usoi Kepipi kee keyomeca-po n leeri mecirẽ. ¹⁴ Moisi ye pree nweni hmoho ne iwaa wale uu kucesi koma-i kuna

κεκάα κόλο. Limecɔ kapi sɔnti piké Usoi Kεpipi kuna κεκάα rikolo. ¹⁵ Úye un pɛ́e ne kefa u n tene, liute uké ne nfáa teneciré n yé nnya. ¹⁶ Li we re Uléecaa ye pisoι meyíkíyiki lalɛ hái uú ne Ukepipi Cireníηe pame re úye un ne kefa ke n tene, liute úu kapɛ pɔ, amá uké nfáa teneciré yé. ¹⁷ Asei κεκάά, Uléecaa úu Ukepipi ketē κεκάά tumme re keké ne pisoι túhaane liké ne pi kpu. Amá u ke tummele re keké piriyu lo. ¹⁸ Úye un ne kefa ke n tene, Uléecaa úu yé uyē ne túhaane liké ne u kpu, amá úye unsá ne kefa ke n tene, Uléecaa ye ne uyē pitúhaane masile re úu Uléecaa Kεpipi Cireníηe rinyiri ne kefa tene nnya. ¹⁹ Lelɛɛ n tíyɛsɛ ke Uléecaa uú ne pisoι n túhaanene yeɛ re metéi ye ketē κεκάά léemɛle, ke pisoι api mewai kópe n wai nnya, api metéi yúlu api pɛɛ kuηmaha meyá n la. ²⁰ Li we re nkó yeɛ mewai kópe n wai ye metéi kóhɔle, úu ye ne me rikɔ, un wuru re ái kapɛ umɛwai kópe yámne. ²¹ Amá nkó yeɛ nsímései n tíkilɛ̀ yè̀̀ metéi kémɛɛ léepɔle liké nyíse re Uléecaa kémɛɛ ke umɛwai nnéi amɛ léeri.

Yeesu ne Yohani

²² Lɛ́ memáá, Yeesu uu yisi u ne upipiretiki api Yutee ketē-mē tómpɔ. U ne pē api kei siyáa sinyine wai un pisoι míni wole. ²³ Yohani pǎ́ ne kɔ pɛɛ Enɔɔ kuyu-i wele uu ye pisoι míni wole. Ái kei ne Salim kuyu ketaa we. Míni ye pɛɛ kei meyá wele. Pisoι pin pɛɛ mesére ukemɛɛ sónaapɔ un míni pi wole. ²⁴ Ápi pɛɛ kahane likumúηé kpe-i u n tĩ piké kpanii. ²⁵ Yohani pipiretiki pinyine ne Usuifi unyine api pɛɛ keyáa inyékii kapi ye ne usoi n nyóɔnse κεκάά nsímé pásaine. ²⁶ Apí ne Yohani leɛpɔ api u maa re: Ucélaa, pɔ nó ne utisi uyē nó pɛɛ Yuriteɛ nkoi metéj-mē í we, aa ukεκάά aseéra lese léiseɛ? Uyɛɛ nní we un míni pisoι wole, pinnéi pin ukemɛɛ sónaapɔ! ²⁷ Yohani uu pi pɛsɛ re: Uléecaa un nnaηe pó n hɛ re a ne linyine wa mecire kaa

ye fe aa li wai. ²⁸ Nórínécúruu yé fe ani aseéra kenécáá lese re ne péé maa re: Ái nées Kiriisi ke Uléécaá uu n wée. Amá Uléécaá ye né tummele re ké ne uyē kuu n wée kekpeē waimē. ²⁹ Nkó yee unósi n kpísi yee unósikó. Amá unósikó uyē usane pǒ ne ye ukekúrí n wele un unósikó metē kómei lin u láárú. Limecɔ ŋmaa kai nní meyíkíyiki né láárú, uyē ke Uléécaá uu n wée nnya. ³⁰ Li ne sá re uyē tinyiri tiké n taálē, tinékó tiké n cepilē.

Uyee keyómecaa-pɔ n léeri kecáá nkó

³¹ Nkó yee keyómecaa-pɔ n léeri ye mǐpá úye fele. Nkó yee ketē nté n we ye ketē nté ukó le. Ketē nté likó nsímé kuu ye n símisi. Nkó yee keyómecaa-pɔ n léeri ye mǐpá úye fele. ³² Lē kuu n yē uu kɔ kom aseéra kuu lése, amá úka úu kɔ ppe lē kuu mǐ ma ŋmurei. ³³ Uyee lē kuu mǐ ma n ŋmurei ye male uu wéeri re Uléécaá ye asele. ³⁴ Li we re Uléécaá nsímé kuu mǐ ma ke uutume uu ye símisi. Lē nnya ke Uléécaá uu ye uyē kuu n tǔ Nfáasone he ái kumúné má. ³⁵ Sáa Uléécaá ye Ukepipi lale uu mǐpá yo keanipe-i wai. ³⁶ Nkó yee Uléécaá Kεpipi ne kefa n tene ye nfáa teneciré mále. Nkó yee kenkó n késu úu yé nfáa mmē yē. Amá Uléécaá ye ne u wólaalenle.

4

Yeesu ne Samarii kuyu unosi unyine ye we pin símisi

¹ Pifarisi api kóm te Yeesu ye pipiretiki meyá yenle un kɔ písoi meyá míní wole ai tósu Yohani pikó. ² Asei kecáá, Yeesu ricuruu úu ppe úka míní wole. Upipiretiki ppe ye ppe písoi wole. ³ Ke Yeesu uu n kó te lē ke písoi api símaankεε, uu Yutee keteni-i yisi uu Kalilee ketē-mē pεle. ⁴ Uncee ye ppe kɔ Samarii ketē-mē cɔle nń ne kei lompɔ. ⁵ Uu ppe Samarii keyupi kenyine kapi ye n sée re Sisaa tulu. Ái kei

ne kecare kē ke Yakupu uú pɛe uuŋmáne Yosefi n he ketaa we. ⁶ Kei ke Yakupu kelukanka aké pɛé we. Ketúŋé kefi ne meté kumúŋé ke Yeesu uu kei tuiɔ, nsé nn u pelaalē, uu pɛe kelúkanka kē kekúrí tone.

⁷ Samarii ketē unósi unyine uu pínílú hapɔ. Yeesu uu pɛe u maa re: A míni né he ké n ntí. ⁸ Upiɔiretiki pɔ́ ne pɛe likumúŋé kɔɛ-i liluke-luke piwélaa hale kuyu-pɔ. ⁹ Samarii ketē unósi uyē uu pɛe Yeesu maa re: Íye ke pɔ́ Usuifi, aa yé fe aa né Samarii ukó maa re ké míni pó he pɔké n ntí? Pisuifi ne Samarii pikó ápi ye pɛe rikɔne. ¹⁰ Yeesu uu u pɛse re: Pɔn pɛe lē ke Uléécaá uu ye n he n nyu, pɔn kɔ pɛe uyee nní pó m pise re a míni u he n nyu, pɔ́ ye pɛe u pise re uké míni pó he, uu pɛe míni mee ye nfáa n he pó he. ¹¹ Unósi uyē uu u maa re: Upíima, kelúkanka nké áke kusa címu, áa kɔ líka má pɔké ne lú. Íye kaa yé pɛe fe aá ne míni mee ye nfáa n he yenu? ¹² Urósáayaha Yakupu ye kelúkanka nké ne ró tíye. U ne usipipi ne uaseelee ye pɛe míni mē n ntíle. Yarɛ pɔ́ músu re pɔ́ Yakupu fele néé? ¹³ Yeesu uu u pɛse re: Nnírɛ yé usoi nkó ye míni mmé n ntí piwai rikpá. ¹⁴ Amá nnírɛ n n píkai nkó ke néé míni n he uu me níru piwai kpáne. Míni mē kam u n hene ye ukemeɛ pansene nnihoi mee ye nfáa teneciré n he. ¹⁵ Kei ke unósi uyē uu pɛe u maa re: Upíima, a meɔóni mē né he nníre n n kape ye kɔ piwai né rikpá. Pɛé uyɛ-i, ái pɛe pise re ké ye kɔ nté pínílú pɛeme.

¹⁶ Yeesu uu pɛe u maa re: A n ŋme a ha upóla séeme aá weri. ¹⁷ Unósi uyē uu u pɛse re: Ám ula má. Yeesu uu pɛe u maa re: Pɔ́ alari mále pɔké re áa ula má. ¹⁸ Pila pinupū kaa písóɔ masí. Nó ne utisi uyee kɔ nkɔpéni n we úu kɔ upóla. Pɔ́ aseí mále. ¹⁹ Unósi uu pɛe u pɛse re: Upíima, ne yē te pɔ́ antepu le. ²⁰ Tiyóɔe ntí kecáá ke tó

³⁶ Ticurru ukpáa ye wele un uihéé yósu, un kə iluke kuu n kpási cápinente re iké nfáa teneciré yé. Kei ke ulukaa ne ukpáa apəw aa yé ppe kesé n láárú. ³⁷ Lē kémee, meyu mmé ye aseí le re: Uco yee ye lukesi, uco uú kpasi! ³⁸ Ne nó tunle re ani ha kecare ke-i káni pikei pika n wa kémee kpasi. Picə ppe kei keisi, nó nkpéni weri ani pipikei kulaa n le.

³⁹ Samarii pikó meyā ye ne Yeesu kefa tenele re unósi uyee maa re: Lē nnéi kam n wa kuu né símisi. ⁴⁰ Lē nnya kapi Yeesu-i hápəw api u pise re uké pikekúrí ketóne rikpá. Uu ηmurei uu pikekúrí tone siyáa sité.

⁴¹ Ke Yeesu uu uricurru ne unnəw nsímé pi n símisi nnya, pisei kulúí píma picəw api kə ne kefa u tene. ⁴² Api ye ppe unósi uyé maa re: Ái nsímé mmé kaa ró n símisi ηmane nnya karí ne kefa Yeesu tene. Amá tə uricurru konle un símisi, ari céru re u mesei pisei nnéi Uyulale le. Lē nnya karí ne kefa u tene.

Yeesu ye uyóəpi usóəca wéése unyine uηmáne pəise

⁴³ Ke Yeesu uu siyáa sité sē kei n tóne, uu yisi uu Kalilee ketē-mē tómpə. ⁴⁴ Yeesu ricurru ye ppe maa re: Ápi ye antepu úka uketē cire-i n waiselē. ⁴⁵ Amá kuu Kalilee keteni-i n tuipə, kei pikó ye kusáne u yəsile nsone, ke pē ηmaa apí ppe Yerusalem-pə nkpə melóə anyá n ha api lē nnéi kuu n wa yenu nnya.

⁴⁶ Yeesu uu ppe Kalilee ketē-pə Kanaa kuyu-i ppele. Kei kuú ppe wa míni ame panse pita. Uyóəpi usóəca wéése unyine yee ppe Kaperinawum-pə we, uηmáne un póólú. ⁴⁷ Kuu n kó te Yeesu ye Yutee ketē-pə yisi uu Kalilee keteni-i hapəw, uu ukemeé sí uú ha u welu re uké Kaperinawum hapəw uké uηmáne yee ne nkpə n náasi pəise. ⁴⁸ Yeesu uu ppe u pise re: Nənsá mewaisaηa ne mewai píma n yē, áni yé fe nəké ne kefa né tene, née yo.

⁴⁹ Uyóopi usóóca uyẽ uu Yeesu pɛse rɛ: Upíima, a kenéyɔ ha unéjímáne uké kelene kpu. ⁵⁰ Kei ke Yeesu uu pɛe u maa rɛ: A n ñme a kui, upóhímáne ye nfáa mále. Uu Yeesu nsímé mmẽ ñmurei, uu yisi uú kulu. ⁵¹ Kuu nkúlecee n kpísi, upikeikó apí ne u sáne apí u maa rɛ: Upóhímáne ye nfáa mále. ⁵² Uu pi pise rɛ: Ituñe íye kumúñé ke uipiñe ii kutəsi piwai koraane? Apí rɛ: Sé ketúñé, mese kumúñé ke kupiñetoi aku ukecáá le. ⁵³ Usáa uyẽ uu pɛe léise rɛ ituñe iyé-i ñmaa ke Yeesu uu sé u maa rɛ: Upóhímáne ye nfáa mále. Lẽ nnya ke u ne ukeyɔ pikó nnéi apí Yeesu ne kefa tene. ⁵⁴ Ke Yeesu uu Yutee ketẽ-pɔ n léeme uu Kalilee keteni-i pɛeri, mewaisaŋa lírũ meɔ kuu n wa ye mẽ.

5

Yeesu ye kékankáláká kenyinge paise

¹ Lẽ memáá, Pisuiifi anyá anyine ye pɛe kumúñé kpe-i Yerusalem-i wele. Yeesu uu yisi uu sí. ² Kúnipɔre kunyinge ye kuyu kpe-i Isáñ Tinɔnɔw kekúrí wele. Pi ye kupóre kpẽ Epiree meyu kémee sée rɛ Petesita. Akúsi sipole sinupũ kakú má. ³ Pitóikó kulúí, pinyíye ne síkankáláká ne [pípáíkóó ye pɛe imele iyẽ metene fíntilenle pin mẽ te míni meké lémesi. ⁴ Uléecaatumɛ unyinge yee pɛe keyáa keyáa súimele uu míni pɔkɔi. Utóikó úye un mepókɔi-maá mefoí míni me-i n lompɔ, mpa itói íye kuu póólú, u ye peile]. ⁵ Utisi unyinge ye pɛe kei wele. Kuú ne m póólúme, li wale iñmẽ ité íi we afɛena. ⁶ Ke Yeesu uu u n yé un kei finu, uu kɔ kom te kuú ne m póólúme ái kusa nánjai, uu u pise rɛ: Pɔ la póké peii? ⁷ Utóikó uyẽ uu u pɛse rɛ: Upíima, ám úka má rɛ míni men n lémesi uké mekemee né tampɔ. Ne ye náasile, ké n tuiɔ, unyinge un né fɔsí. ⁸ Kei ke Yeesu uu pɛe u maa rɛ: A yisi a ripósáñjápɔré kpísi aa sône. ⁹ Utisi uyẽ uu mese ne mese pélu, uu urisáñjápɔré kpísi uu nsé

kápáá. Kewénteyaa tunjé kaí pɛɛ lɛ̃ wai. ¹⁰ Pisuiŋi piwééŋe api utisi uyee nní m̄ peí maa re: Neni ye kewénteyaa le. Lɛ̃ nnya irósé kémee, ncée n̄n we re póké ripósánjáápɔré cō. ¹¹ Uu pi pɛse re: Utisi uyee né m̄ pɔise ye né maa re: A ripósánjáápɔré kp̄si aa s̄ne. ¹² Api u piŋe re: Wóo liute uyee p̄ m̄ maa re: A ripósánjáápɔré kp̄si aa s̄ne? ¹³ Uu pi pɛse re úu nkp̄ani u nyu. Úu mesei fe uké u ceri. Yeesu ye pɛɛ p̄soi riwúí tɛe kei n̄ we kémee lompɔle uú ne tómpɔ. ¹⁴ Lɛ̃ memáá, Yeesu uu yisi uu Uléécáa keyɔ s̄i u ne utisi uyee m̄ peí apí ha s̄ane. Yeesu uu pɛɛ u maa re: Kaa nní m̄ peí, kape kɔ akópe piwai rikp̄ase, lɛ̃ lifee-fee ái kape ne p̄ n wa nnya. ¹⁵ Utisi uyɛ̃ uu pɛɛ s̄í uú ha Pisuiŋi piwééŋe símisi re Yeesu yeɛ u pɔise. ¹⁶ Lɛ̃ nnya ke Pisuiŋi piwééŋe api Yeesu p̄tele wa re yo nnya kuu kewénteyaa tunjé lɛ̃ wa. ¹⁷ Kei ke Yeesu uu pi pɛse re: Unésáa Uléécáa ye ne pik̄ei kecáá wele néen kɔ pik̄ei kecáá we. ¹⁸ Anóo nyɛ̃ nnya, Pisuiŋi piwééŋe api pɛɛ meyá piwéláa ne ηmóópú re piké Yeesu kpu. Ái re kuu kewénteyaa kecáá isé rinlósó ηmane nnya, amá kuu kɔ m̄ maa re Uléécáa ye uusaa le, lin pɛɛ nyíselɛ̃ te u ne uyɛ̃ ne s̄ale nnya.

Uléécáa Kɛpipi nnaŋe

¹⁹ Yeesu uu kɔ pimáa pi kp̄a re: Asei kam nní nó símisi re n̄é Uléécáa Kɛpipi, ám nnénaŋe cire ne fene ké linyine wa. Lɛ̃ ke Unésáa Uléécáa uu ye n wa am yénu ηmane kam ye fe am wai. Lɛ̃ nnéi ke Unésáa uu n wai ké née kɔ wai. ²⁰ Sáa Uléécáa ye Ukɛpipi lalɛ, uu pɛɛ lɛ̃ nnéi kuu ye n wa ke nyísente. U kɔ mewai mee mmé n fe pinyíŋe ke kp̄ane líké pɛɛ nnóo nó yi. ²¹ Yare ke Unésáa uu ye pikp̄kp̄o n yukuse uu nfáa pi he meɔ ke Ukɛpipi ake ye ken píye n la, ake p̄ɛ nfáa he. ²² Limɛɔ, Sáa Uléécáa úu ye ne úka túhaane. Amá Ukɛpipi kuu nnaŋe he re keké ne p̄soi nnéi túhaane, ²³ p̄soi nnéi piké ne Uléécáa Kɛpipi

ríyú n waise yare kapi Uléécaá ríyú n waise mecɔ nnya. Nkó yee úu Uléécaá Kεpipi ríyú n waise, úu kɔ Uléécaá yee ke n tumme ríyú waise.

²⁴ Asei kam nní nó símisi re nkó yee ye nnésímé kutu rincɔ uú ne uyee né n tumme kefa tene ye nfáa teneciré yénle. Ápi ne metúhaane u má. U nkɔ kέmee piléle masile uu nfáa teneciré yénu. ²⁵ Asei kam nní nó símisi re kumúǵé kunyine ye sóntile, ticuruu ku pikáme masile. Pεé uyε-i ke pikɔkɔ api yé Uléécaá Kεpipi metē n kó. Pεpεe n kó api nfáa yenu. ²⁶ Uléécaá yee nfáa te. Limεcɔ kuu Ukepipi nnaŋe he re keké nfáa n te. ²⁷ Ne Usoi Kεpipi le nnya kuu ncée né he re ké ne sisoipipi túhaane. ²⁸ Ái kape nkɔáni píri nó wa. Kumúǵé kunyine ye sóntile, pεpεe n kúlaankεelē piké menétē kó, ²⁹ api pεe nkɔ kέmee yisi. Pεpεe piisoi kέmee lisone n wa api nfáa teneciré yénu. Api pεpεe piisoi kέmee akópe n wa pǔ ne túhaane aí ne pi kpi. ³⁰ Ám yé fe ké nnénaŋe cire ne linyine wa. Lē ke Uléécaá uu né n símisi kam ye ne ripái ám ne túhaane. Menétúhaane ye aseí mále re ám wéési ké menéla wa nnya, amá uyee né n tumme mekó kam wéési ké wa.

Yeesu piseérakó

³¹ Yeesu uu kɔ pimáa pi kɔá re: In te né ŋmane née kenécáá aseéra lese, nnóome ye mu. ³² Amá ne úseérakó mále yee aseéra kenécáá n lése. Ne kɔ nyule re aseí kuu símisi. ³³ Nɔ pisoi Yohani kέmee tunle re piké kenécáá nkó kó, uu kɔ aseí lese uu símisi. ³⁴ Né ám písei re unyine uké kenécáá aseéra lese. Amá ne la re liké nórinéyu lɔ nnya kam Yohani aseéra kuu kenécáá n lése símisi. ³⁵ Yohani pǔ ne we yare kεfiráa kapi rinsé, kemetéi ame nó kɔáii. Lē nnya kani kemetéi mē nnya ituŋe inyine-i mpóonare yē nkáripí. ³⁶ Amá aseéra ŋmaa ye kenécáá wele, an Yohani

akó kuu kenécáá n lése fe. Lɛɛ nní pikɛi kɛ Unésáa uu né n forii nen wai. Piricuruu ŋmaa pɛɛ aseéra kenécáá lese rɛ Sáa Uléécaá yɛɛ né tumme. ³⁷ Unésáa uyɛɛ né n tumme yɛ uricuruu kenécáá aseéra lesele. Áni ketumɛ umetě komaalě, ani kɔ ukɛyu yenaalě. ³⁸ Áni kɔ unsímé n̄sɔnɛ múlě. Li we rɛ áni n̄ě kɛ Sáa Uléécaá uu n tumme nɛ kɛfa tenelě. ³⁹ Nɔ yɛ Nléécaasímé kɛmɛɛ pereile non músu rɛ nó nkemɛɛ nfáa tenɛciré yě. Ani kɔ tɛ mmě cire mɛɛ kenécáá aseéra lese. ⁴⁰ Áni kɔ pɛé la nɔké kenémɛɛ kam nɔké nfáa mmě yě.

⁴¹ Ái pɛisoi ipakare kam wéési. ⁴² Nɛ nó nyulɛ. Áni n̄sɛnɛfa-i Uléécaá la. ⁴³ Unésáa rinyiri kam nɛ ka, amá ani piyóó né yúlu. Amá unyine un nté nɛ urinyiri n ka, nó uyě yósi. ⁴⁴ Nɔ yɛ n lalɛ nɔké nómenécɔpɛcɛrɛ m pakarentɛnɛ. Áni la Uléécaá ŋmanɛ uké nó m pakarentɛ. Lě nnya káni yé fe nɔké nɛ kɛfa né tenɛ. ⁴⁵ Áni kapɛ m músu rɛ néɛ ha Unésáa Uléécaá kɛmɛɛ tíyɛsɛnɛ nɔké akóɛ yě. Amá Moisi uyě kaní nɛ ripɔɔ n láárú yɛɛ ha tíyɛsɛnɛ nɔké akóɛ yě. ⁴⁶ Kenécáá nsímé kɛ Moisi uu wói. Non pɛɛ meyíkíyiki Moisi nsímé n ŋmurei, nó pɛɛ kɔ nnékó ŋmurei. ⁴⁷ Amá in tɛ áni mmě kɛ Moisi uu n wói ŋmurei, íyɛ kani yɛ pɛɛ nnékó ŋmurei?

6

Yeesu yɛ pɛisoi ákotokú anupũ (5.000) kpínii

(*Matiyee* 14:13-21; *Mariki* 6:30-44; *Luki* 9:10-17)

¹ Lě memáá, Yeesu uu Kalilee kupiyɛ kapi yɛ kɔ n sée rɛ Tiperiyaati menimaa tɛ́ŋ uu ritíme ricɔ-mě sī. ² Pɛisoi kulúi píima pinyine yɛ pɛɛ u tikilenlɛ, kapi n yě tɛ u mewaisaŋa wapisi un pitóikó p̄sɛntɛ nnya. ³ Kei kɛ Yeesu uu pɛɛ riyóɛ ritaá u nɛ upipɛretiki apí ha tone. ⁴ Pisuifi nkɔ melóó anyá yɛ pɛé uyɛ-i nyahaimɛɛ.

⁵ Yeesu uú weríí uu yénu re písoi kulúí píima ye ukemee sónaapɔ, uu pɛe Filipu maa re: Yei kari yé iluke yee yé písoi mpí nnéi meluke n tu lɔ? ⁶ Sikóri kuú ne lɛ ma uké peẽ uké yé te íye ke Filipu uu yé u pɛɛ. Uricuruu ye pɛɛ nyule lɛ kuu n wainɛ. ⁷ Filipu uu u pɛɛ re: Ḿpá táké nwóóweni mɛpipi píle píle meté ne iluke lɔ ái nkpáni ḿpá úye nkáripí nkáripí meluke tulunɛ. ⁸ Uupiretiki ucɔ, Simɔɔ Piyee uwā kapi ye n sée re Antiree pɔɔ pɛɛ u maa re: ⁹ Kɛwá ħmánɛpi kɛnyine ye nké nté ken akpónó anupũ ne ikpíntomé ité múílɛ. Yare yo ke lɛ ai yé nkpáni písoi kulúí píima nkú wa? ¹⁰ Kei ke Yeesu uu pɛɛ re: Ani písoi pɛ maa re piké tonɛ. Mɛyúí amɛ pɛɛ kusa kelɔ ke-i piye. Api pɛɛ túnti, aí lelu písoi ákotokú anupũ kumúnjé (5.000). ¹¹ Kei kuu akpónó kpísi uu akɛcáá Uléecaa pɔɔnɛɛ uu pɛɛ pɛpɛɛ kei n we a hɔɔnɛ. Uu kɔ limɛɔ ikpíntomé wai, aí pinnéi meluke tulu. ¹² Kapi pinnéi n li api lɛpu, Yeesu uu pɛɛ upiretiki maa re: Ani akéri tɔrɔɔ kóóí, líka aí kape pɔ. ¹³ Api akpónó anupũ nyɛ kapi n li atɔrɔɔ kóóí ai anére kefi ne até yipu. ¹⁴ Ke písoi pɛ api mɛwaisaŋa ke Yeesu uu n wapisí n yé, api pɛé n símaankɛɛ re: Mɛsei, usoi nkó yee antepu kapi n tee re u keté kecáá sónti. ¹⁵ Yeesu pɔɔ céru re pi sóntile piké u tĩ piké nnaŋe iyóɔpi u tonɛ. Uu lɛ nnya riyópe pítaá pele uú ha umecire n tũ.

Yeesu ye míni kecáá sóne

(Matiyee 14:22-33; Mariki 6:45-52)

¹⁶ Kai nnyóó n wa, Yeesu pipiretiki api cépi apí ha kupiyɛ ritime n we. ¹⁷ Api kúninɔi loni api kupiyɛ n tɛǵlɛ pin Kaperinawum kuwéé-mɛ sɪ. Kɛsine ye pɛɛ likumúnjé kpe-i piwai masile, Yeesu úu kɔ pɛɛ kahane pikekúrí n hapɔ. ¹⁸ Kei ke mɛyɔ píima menyine amɛ pipépe lɔ, míni amɛ pɛé n tɔɔnkɛɛ. ¹⁹ Kapi kúninɔi rintíkíí yare kilometiri pinupũ kumúnjé, api Yeesu yenu un míni kecáá sóne un ne

pikékúrí wépw, iwame ii pi wai. ²⁰ Kei ke Yeesu uu ppe pi maa re: Néé lo, iwame íi kape nó wa! ²¹ Api péé n la piké kúninwi kémee u kpísi. Amá kúninwi aku kei nní mese ne mese kei kapi n sí tulu.

Tisoiwuí ye Yeesu wéési

²² Kai kóso n weesi, písoi riwúí tee kupiye ritime te-i m mésũ ari yénu re kúninwi kuse kpee ye kei n we, Yeesu úu kó ku lõ u ne upipiretiki piké ne kesé tómpw. Upipiretiki nmane ppe ppe tómpw. ²³ Amá áninwi aco ye ppe Tiperiyaati ketē-mē leemele aa kei ke Upíima uú ppe akpónó kecáá Ulééca m pōnese api ppe a le tuipw. ²⁴ Ke písoi riwúí tē ari n yé te Yeesu ne upipiretiki ápi kei we, api ppe piricuruu áninwi nyē loni apí ne Kaperinawum-pō Yeesu piwélaa sí.

Yeesu yee iluke yee ye nfáa n he

²⁵ Api kupiye ritime ríco-mempw Yeesu leepw api u pise re: Píyei kaa nté tuime, Ucélaa? ²⁶ Yeesu uu pi pese re: Asei kecáá, ké nó símisi re ái re kani mewaisaŋa kam n wapisi n yé nnya kani né wéési, amá kani akpónó n li ani lepu nnya kani né wéési. ²⁷ Áni kape iluke yee ye n fóni nnya n náási, amá ani iluke yee íi ye píkai n fóni ii ye kó ppe nfáa teneciré he nnya n náási. Usoi Kepipi kee yé iluke iyē nó he, li we re Sáa Ulééca ye unwōi ukecáá wale. ²⁸ Api u pise re: Íye kari yé wa tóké ne pikei pē ke Ulééca uu n la piwai n fe? ²⁹ Yeesu uu pi pese re: Ulééca pikei kuu nó m pise ye mpí re ani ne uyē kuu n tumme kefa tene. ³⁰ Api u maa re: Mewaisaŋa méye kaa yé wa tóké yé tóké péé ne kefa pō tene? Mewai méye kaa waine? ³¹ Pirósáyaha ye iléécaaluke kucesi kóima-i lile yare kai Nléécaasimé kémee n wólaalē te:

Iluke yee keyómecaa-pɔ n léeri kuu pi he re piké li. ³² Yeesu uu pi pese re: Asei kecáá, ké nó símisi ani kóm te ái Moisi yee iléecaaluke nó he, amá Unésáa yee iluke yee meýíkíyiki keyómecaa-pɔ n léeri nó he. ³³ Iluke ke Uléecaa uu ye n he yee nní uyee keyómecaa-pɔ n léeri uu ye písoi nfáa he. ³⁴ Api u maa re: Upíima, a mesére iluke iyē tó n he.

³⁵ Kei ke Yeesu uu ppe pi símisi re: Née nní lē iluke iyee ye nfáa n he. Nkú nn píkaí nkó yee kenémee ní ka waine. Nniré nn kɔ píkaí nkó yee ne kefa né n tene waine. ³⁶ Amá ne nó símisile: Nɔ né yénle, mpá ne lē, áni ne kefa tene. ³⁷ Pē nnéi ke Unésáa uu né m pa ye kenémee sóntile, ám pikecɔpe úka mpuri méyule má. ³⁸ Li we re ám keyómecaa-pɔ súime re ké menéla wa, amá uyee né n tumme mela kam piwai ka. ³⁹ Uyee né n tumme mela ye kɔ ppe mmé re ám kape pē kuu né m pa kecɔpe úka fóm, amá u la re ké ha keyáa tɔrɔ ketúnjé nkɔ kéme pi yukuse. ⁴⁰ Unésáa ye la re nkó yee Ukepípi n yé uú ne kefa ke tene uké nfáa teneciré m má. Ne kɔ ppe liute keyáa tɔrɔ ketúnjé nkɔ kéme yukusene.

⁴¹ Pisuífi api Yeesu ne hmúlaanke re u maa re: Née nní lē iluke iyee keyómecaa-pɔ n léeri nnya. ⁴² Api pé m píseine re: Ái Yosefi uhmáne Yeesuu? Tɔ usáa ne úni nyule. Íye kuu yé pé maa re: Keyómecaa-pɔ kuu léeri? ⁴³ Kei ke Yeesu uu ppe pi maa re: Ani lē nómenécɔpecire pihmúlaanke tíye. ⁴⁴ Úka úu yé fe uké kenémee kam, insá Sáa yee né n tumme yee ne kenémee u ka. Né kɔ mpá úye yee kenémee ní ka keyáa tɔrɔ ketúnjé nkɔ kéme yukuse. ⁴⁵ Li antepuyee atelé-i wólaalē te:

Uléecaa yé pinnéi céési. Nkó yee Sáa kutu riñcɔ uu uicélaa kom, yee yé kenémee kam. ⁴⁶ Lē ái nyíse re unyine ye Sáa yenaalē. Amá uyee Uléecaa kéme

n léeri mecire yee u yenaalẽ. ⁴⁷ Asei kecáá, ké nó símisi ani kóm te nkó yee ne kefa né n tene ye nfáa teneciré mále. ⁴⁸ Née iluke iyee ye nfáa n he. ⁴⁹ Nópínésáyaha ye pee kucesi kóima-i maani lile, m̀pá ne lẽ, api kò pee kpíni. ⁵⁰ Iluke iyee keyómecaa-pò n léeri ye nnyí nté. Nkó yee i n li úu píakai kpine. ⁵¹ Née iluke iyee keyómecaa-pò n léeme ii ye pisoni nfáa he. M̀pá úye yee iluke iyẽ li, nfáa teneciré kuu yé yé. Inépiye yee iluke iyẽ kam u n hene. Ne i hele re ketẽ nnéi pisoni piké nfáa yẽ nnya.

⁵² Kuu lẽ m̀ ma, Pisufi api picéŋaanke loni pin pimecopereire píseine re: Íye nnya ke nkó uu yé ma re u yé uipiye ró he ari le? ⁵³ Kei ke Yeesu uu pee pi ma re: Asei kecáá, ké nó símisi ani kóm te nansá Usoi Keriipi ipiye n li, nansá kò kemenye n ntí, áni nfáa má. ⁵⁴ Usoi nkó yee inépiye n li uu kò menénye níru ye nfáa teneciré yénle. Ne ha keyáa tɔwɔ ketúné nkɔ kéme u yukusene. ⁵⁵ Li we re inépiye ye iluke yíkíyiki le, menénye pòon kò liniré-niré yíkíyiki. ⁵⁶ Usoi nkó yee inépiye n li uu kò menénye níru ye kenéme wele néen kò ukeme we. ⁵⁷ Sáa yee né n tumme yee nfáa ute. Uyẽ nnya kam nfáa má. Limeco, úye un inépiye n li, u né nnya nfáa yenune. ⁵⁸ Iluke iyee keyómecaa-pò n léeri ye iyẽ. Íi iyẽ ke nópínésáyaha apí pee n li, m̀pá ne lẽ, api kò pee kpíni meco we. Amá nkó yee nnyí n li ye mesere nfáa máne.

⁵⁹ Kumúnjé kpe-i ke Yeesu uú pee Kaperinawum-pò Pisufi kuyomeyáhaalee-i pisoni n céési kuu anó nyẽ ma.

Tinó tee ye usoi nfáa teneciré n yéneise

⁶⁰ Ke upipiretiki api anó nyẽ n kó, pimeyã api re: Nsímé mmú ye m̀pape tɔsile. Wóo yé mmú kutu n cɔlẽ? ⁶¹ Yeesu uu céru re upipiretiki ye nsímé mmẽ kecáá ñmúlaakele.

Uu ppe pi maa re: Li nó ricóηle meγḗ, née yo? ⁶² In lē, non píye Usoi Kepipi n yē ken kei kaké ppe ní we pítaá m pele ní, íye kai yé ppe nó wa? ⁶³ Uléécaā Nfaasōne mee ye nfáa he. Kesoipipi áke yé líka fe. Amá anōo nnyé kam nní nó rí ma ye Nfáasōne akó le nyee ye nfáa n he. ⁶⁴ Amá pinyine ápi nókenécōpe ne kefa né tene. Ái líka nnya kuu lē male. U hái mekee-me ppepe ápi n ηmureine ne uyee n sōnti uké piláarō anipe-i u n wa nyule. ⁶⁵ Uu kō pimáa pi kpá re: Lē nnya kam nó maa re úka úu we yee yé n fe uu kenémeē weri insá Unésáa yee ncée u he.

⁶⁶ Καί ne kei n kpísi, upipiretiki meγḗ api kepire u tō ápi ye ppe pitiki u rikpá. ⁶⁷ Uu ppe upipiretiki kefi ne pité pē pise re: Nō ní, nō áni la nōké tómpōō? ⁶⁸ Simōo Piyee uu u ppe re: Upíima, úye ucō kēmeē kari yé nkpáni ha? Kepóméē ke nsímé mee ye nfáa teneciré n he nī we. ⁶⁹ Tō ne kefa pō tenele ari yénu re pō ke Uléécaā uu wée uu tumti. ⁷⁰ Yeesu uu ppe pi maa re: Ái née nó kefi ne pité mpí wéee? Ḿpá ne lē, use ye nókenécōpe kuníri le! ⁷¹ Simōo Isikariyōōti ηmáne Yutasi nsímé kuu lē símisi. U kefi ne pité pē use le. Ḿpá ne lē, uyee sōnti uké piláarō anipe-i u wa.

7

Yeesu pimarecō ápi ne kefa u tene

¹ Lē memáá, Yeesu uu Kalilee ketē kóónú. Úu peé ha uké Yutee kekó rikóónú re Pisuífi piwéése ye wéesi piké u kpu nnya. ² Pisuífi anyá nyē kēmeē kapi ye sicáηípi kēmeē n sói ye kō ppe nyahaimele. ³ Upimarecō api ppe u maa re: A nté yisi aa Yutee ketē-pō sī, pipópiretiki póóké kō pikei kaa n wai yē! ⁴ Úka úu ye umewai m pékesi un kō peé la kuyu kuké u ceri. Lē nnya, a tíye ketē nnéi pisoi piké mepówai mmé yē. ⁵ Asei kecáá, upimarecō ricurru páa ppe kō ne

kefa u tenelē. ⁶ Kei ke Yeesu uu pɛɛ pi maa re: Inétuɲe íi kahane n tu. Amá in nóo, mǎpá ituɲe íye ye ne nó sále. ⁷ Ketē nté písoi ápi nóinéɲuri yulu, amá pi nē ípuri yulule re ne we nen pi símisi re pimɛwai áme nyaǎ nnya. ⁸ Nóké n ɲme ani ha anyǎ li. Nē ám kei simpɔ kelene. Inétuɲe íi kahane n tu. ⁹ Kuu lē pisímé pi mǎ masí, uu Kalilee keteni-i mésumi.

Yeesu ye anyǎ kumúɲé Yerusalem-pɔ Ulééca keyɔ-i céési

¹⁰ Ke Yeesu pimarecɔ api anyǎ nyē n ha, uricuruu pɔɔ kɔ yisi uu sí, úu tíye piké u n nyáni, uu pɛɛ n we yare u pékesile. ¹¹ Písuifi piwéése ye pɛɛ anyǎ nyɛ-i u wélaankeele api ye pɛɛ re: Yei kuú we? ¹² Písoi pɛɛ n cápinelē ye pɛɛ unsímé ɲmúlaankeenele. Pinyine api ye re: Usoi sɔne lo. Picɔ api re: Eehei, písoi kuu kúraasente. ¹³ Amá úka úu pɛɛ unsímé símisi líké n cálē. Písuifi piwéése kapí pɛɛ lē wuru.

¹⁴ Anyǎ siyaa sin kecɔpe pitule masí ke Yeesu uu Ulééca keyɔ ha uú ha n céési. ¹⁵ Ai Písuifi píri wai api ye pɛɛ re: Usoi nkó úu icélaa íka ɲsí, íye kai pɛɛ wa kuú ne nní ńsɔne Nléécaasímé nyu? ¹⁶ Yeesu uu pi pɛɛ re: Icélaa nnyí kam nní písoi m pálē íi kenémɛ léeri, amá Ulééca ye né n tumme kéme kii léeri. ¹⁷ Úye un n la uké Ulééca mela wa, u yé céri re Ulééca kéme ke icélaa nnyí ii léeri née nnénóosímé cire ye mu. ¹⁸ Nkó ye unnoosímé cire n símisi ye lale piké ríyu u waise. Amá nkó ye n la piké uyee u n tumme ríyu waise ye aseí mále. Nnóome nka n ha ukemé we. ¹⁹ Nté Moisi ye isé nó pa má? Nó úka úu kɔ pɛɛ isé iyē tikilē. Yo nnya kani pɛé la nóké né kpu? ²⁰ Písoi pɛɛ n cápinelē api u pɛɛ re: Pɔ kuníri héesile. Wóo la uké pɔ kpu?

²¹ Yeesu uu pi pɛsɛ rɛ: Mɛwai mɛsɛ kam wa ai nɔ́nnɛ́nɛ́i pírí wai. ²² Moisi yɛɛ isé nɔ́ pa rɛ ani yɛ siwántisi kérii, ái kɔ pɛɛ uyɛɛ nɛ li kori, hái nɔ́pinékpure foí-mɛ kai léeri. Ani kɔ ɣmurei, hái ricuruu ani yɛ kɛwénteyaa tunjé usoi ké. ²³ In tɛ nɔ́ yɛ ɣmurei ani kɛwénteyaa tunjé kɛwántisi ké, ái kɔ pɛɛ Moisi isé kani rilóó, yo nnya kani pɛé nɛ né wólaalɛ́ tɛ nɛ kesoipipi nɛ keriyu kɛwénteyaa tunjé pɔ́isɛ? ²⁴ Áni kapɛ yɛ usoi keyu ripáí aní nɛ u túhaanɛ, amá ani yɛ asɛi kemúnjé ritiki aní nɛ túhaanɛ.

Pisoi yɛ pimɛɛirɛ písei rɛ Yeesu kɛ Uléécáa uu wéɛɛ?

²⁵ Yerusalem pikó pinyine api rɛ: Ái utisi nkó kapi wéési piké kpuu? ²⁶ Uyɛɛ nkó un nɛ uripɔ́w símisi lin cálɛ́, úka úu kɔ ríka u ma! Yare piróyóɔpi yɛ cerilɛ rɛ mɛsei uyɛ́ kɛ Uléécáa uu n wéɛ nɛɛ? ²⁷ Tɔ nkó pɔ́ kɛleemɛ nyulɛ. Amá uyɛ́ kɛ Uléécáa uu n wéɛ un píyɛi n ka, úka úu yé céri méyɛ kuu léeri.

²⁸ Yeesu yɛ pɛɛ Uléécáa keyɔ-i wele un likumúnjé kɛɛ-i céési. Uu pupɛi rɛ: Mɛsei kani né nyu nɔ́n kɔ kɛnéleemɛ nyu, nɛɛ yo? Ḿpá nɛ lɛ́, ái menéla kɛcáá kam nɛ ka. Amá uyɛɛ né n tummɛ yɛ asɛi mále. Áni uyɛ́ nyu. ²⁹ Né nɛ u nyulɛ. Ukemɛé kam léeri. Uyɛɛ né tummɛ. ³⁰ Kɛ Yeesu uu lɛ́ m ma nnya, api pɛé n la piké u tí. Amá úka úu kaha uké u rica, kɛ uitunjɛ íi pɛɛ kahane nní n tu nnya. ³¹ Pisoi meyā api riwúí tɛ́ kɛɔpɛ nɛ kɛfa u tɛnɛ apí maa rɛ: Uyɛ́ kɛ Uléécáa uu n wéɛ un píyɛi n ka, yare u yé mewaisaɣa wapisi ai tósu lɛ́ kɛ utisi nkó uu nní n wapisii?

Pi Uléécáa keyɔ piméré pinyine tū tɛ piké ha Yeesu tí

³² Pifarisi api lɛ́ kɛ pisoi api riwúí kɛmɛɛ Yeesu kɛcáá n weiresɛntɛnɛ kom. Pɛpɛɛ yɛ Uléécáa inyóɔnɛ n wa piwééɛ nɛ Pifarisi api pɛɛ Uléécáa keyɔ piméré pinyine tum tɛ piké ha Yeesu tí. ³³ Yeesu uu pɛɛ rɛ: Nkárípi kɛ tó

ne nnó ari ketóne kpáne am pɛe limemáá uyee né n tumme kémeɛ peɛ. ³⁴ Nó kam ani né wéési, amá áni yé pɛe né yé. Li we re áni yé fe nɔké kei kam yé ha ní we ha. ³⁵ Pisuiɛi api pɛe pimɛɔpɛɛɛɛ m píseine re: Yei kuu sí kári yé fe tɔké u yé? Née Pisuiɛi pɛe Pikireki ketē kecáá n yeɛaalē kémeɛ kuu sí uké ha Pikireki n céési? ³⁶ Te íye kuu nní maa re: Nó kam ani né wéési, amá áni yé pɛe né yé. Li we re áni yé fe nɔké kei kam yé ha ní we hapɔ?

Míni mee áme ye pí kai n hosi

³⁷ Anyá keyaa tɔrɔɔ keɛ sinnéi keɔpɛ keyáa píima. Kē ke Yeesu uu písoi keyu-i nyere uu pupɛi re: Nniré nn úye n we, uké kenémeɛ kam uké míni n ntí. ³⁸ Míni mee ye nfáa n he yé nkó yee ne kefa né n tene kémeɛ n leerile men wólu yare hnihoi, yare kai Nléécaasimé ritelé kémeɛ n wólaalē meɔ. ³⁹ Ulééca Nfaasone ke pɛpɛe ne kefa u n tene api yé ní yosi nkó ke Yeesu uu lē símisi. Ápi pɛe kahanɛ likumúɔɔ kpe-i Nfáasone n yosi, ke Uléécaá úu pɛe kahanɛ Yeesu ríyu n waise nnya.

Písoi ye anó akó akó Yeesu kecáá símaankɛɛ

⁴⁰ Ke písoi pɛe n cápinelē keɔpɛ pinyine api anó nyē n kó, api re: Mesei usoi nkó yee antepu uyee pɛe n sánti. ⁴¹ Píɔɔ póɔ re: Uyē ke Uléécaá uu wée. Kei ke píɔɔ póɔ kɔ re: Uyē ke Uléécaá uu n wée yé fe uu pɛe Kalilee-pɔ leerii? ⁴² Nté li Nléécaasimé ritelé kémeɛ wólaalē te: Uyē ke Uléécaá uu n wée ye Tafiti kepirē le? Petelehem kuyu-i ke Tafiti uú pɛe ní we kapi u marune. ⁴³ Lē nnya ke písoi api Yeesu kecáá anó akó akó símaankɛɛ. ⁴⁴ Pinyine ye pɛe pikeɔpɛ lalɛ piké u tī, amá úka úu pɛe kaha uké u rica.

Pisuiɛi piwéése ye Yeesu kesi

⁴⁵ Uléecaa keyə piméré api yisi api pɛpɛ ye Uléecaa inyóonse n wa piwéése ne Pifarisi kémee pɛle. Pɛpɛ ye Uléecaa inyóonse n wa piwéése ne Pifarisi api pi pise re: Yo nnya káni u tĩ nəké ne kam? ⁴⁶ Api pi pɛse re: Ne keweesi, usoi úka úu símaalē yare usoi nkó meɔ. ⁴⁷ Kei ke Pifarisi api pɛe pi pise re: Yare nǒ ne kə tíyele uu kə nǒ feriyee? ⁴⁸ Yare piróyóopi ne tǒ Pifarisi keɔpɛ use unyine ye ne kefa u tenɛle née? ⁴⁹ Amá risoiwuí ntĩ tɛe nní u n tĩkilē ári isé nyu. Uléecaa ye lē nnya anóo ri wale.

⁵⁰ Pifarisi keɔpɛ use kapi ye n sée re Nikotem ye pɛe kei wele. U pinyine-i Yeesu kémee hápaalenle. Uyee pi maa re: ⁵¹ Irósé íi ncée he re piké usoi akópe pa ápi kahane unkó n kō, née ápi kahane n ceri lē kuu n wa. ⁵² Kei kapi pɛe u pise re: Néntɛ pǒ ne kə nkɛpéni Kalilee ukó le, née yo. A híɔne Nléecaasimé ritelé kéē aa kóm tɛ antepu úka úu píkai Kalilee-pə leemelē. ⁵³ [Lē memáá, mǵá úye uu yisi uú kulu.

8

Lē ke Yeesu uu unósi unyine yee iwásá n wa m ma

¹ Ke pisoí api n kúũ, Yeesu pǒo yisi uu Olifiyee rikúú taá. ² Uu kemaresine yisi uu Uléecaa keyə-i pɛle, pisoí api u kálaapə. Uu pɛé tone uu pi n céési. ³ Kei ke isé picélaa ne Pifarisi apí ne unósi unyine hapə re pi u torile un iwásá wai. Api riwúí keɔpɛ u nyeresɛ, ⁴ api Yeesu maa re: Ucélaa, pi unósi nkó tórile un iwásá wai. ⁵ Moisi ye isé ró pa re təké ye lipinəsi pē apare tapisi təké kpu. N-ye ke pǒo yé?

⁶ Tinóo kapi lē wéési nnya kapi lē u pise piké ne nnyine n yé piké ne pitele u n wa nnya. Amá Yeesu uú pɛ, uu kenípepi ne ntaai kémee piwóle kápáá. ⁷ Kapi ní we pin pipíseise ne kéyu u mahani nnya, Yeesu uu yisi uu kecíre

nyere uu pi maa re: Uyee úu nókenécɔpe nké-i akópe n wailē uké mefoí ripare u tóori. ⁸ Uu kɔ pípe kpá uu ntaai kémeɛ piwóle nɔ́j. ⁹ Kapi anóɔ nyē n kó, piwééɛɛ api pinnéí kpíi use use. Piwééɛɛ kaí ne kori aí ne siwá páálá, ai pɛɛ nkpéni unósi uyē mecire kecɔpe yá, u ne Yeesu pin we. ¹⁰ Yeesu uu pɛɛ yisi uu nyere uu u pise re: Unósi, yei kapi we? Úka úu akópe pɔ paa? ¹¹ Uu u pese re: Úka úu we, Upíima. Yeesu uu u maa re: Né ám kɔ akópe pɔ pane. A n ŋme aa tómpɔ. Amá kape kɔ akópe piwai rikpá.]

Yeesu yee pisoí nnéí metéí

¹² Yeesu uu kɔ pisoí pɛɛ n cápinelē pimáa kpá re: Né ne pisoí nnéí metéí le. Nkó yee né n tíkile úu píkaí kuɲmaha kémeɛ sónene, amá metéí mee ye nfáa n he kuu yé m má. ¹³ Kei ke Pifarisi api pɛɛ u maa re: Pɔɔ ripóćúruu kepóćáá aseéra lese. In lē, ái nsímései kaa símisi. ¹⁴ Yeesu uu pi pese re: Ḿpá kam tinécúruu kenécáá nsímé n símisi, nsímései ye mu. Li we re ne nyule kei kam n léeri ne kei kam n sí. Amá ń áni nyu kei kam n léeri ne kei kam n sí. ¹⁵ Sisoipipi metúhaane mecɔ ke nóu túhaane. Né ám úka ne túhaane. ¹⁶ Amá in te ne ne unyine túhaane, aseí kam tíkile nen ne u túhaane. Li we re ái menécíre née ne u túhaane, tó ne Unésáa yee né n tumme ye pi. ¹⁷ Li nóinésé kémeɛ wólaalē te pisoí pité pin linyine kecáá nse n símisi, nsímései ye mu. ¹⁸ Né ne rinécúruu kecáá aseéra lesele, Unésáa yee né n tumme un kɔ kenécáá aseéra lese. ¹⁹ Api pɛɛ u pise re: Yei ke Upósáa uú we? Yeesu uu pi pese re: Áni né nyu áni kɔ Unésáa nyu. Nɔn pɛɛ né n nyu, nó kɔ pɛɛ Unésáa pɔ kɔ n nyu. ²⁰ Yeesu ye anóɔ nnyé male un Uléecaa keyɔ kémeɛ awóotakai keyúrí we un Nléecaasimé céési. Ke uituɲe íi pɛɛ kahane n tu nnya, úka úu u tí.

Áni yé fe nɔké kei kam n símpɔ ha

²¹ Yeesu uu kə pimáa pi kpá re: Ne tósule. Nó kam ani né wéési áni yé né yé, aní ne nóanékópe kpíni. Áni yé fe nəké kei kam n símpə ha. ²² Pisuífi api pɛɛ pimɛcɪrɛ m píseine re: Kuu nní m maa re ári yé fe təké kei kuu n símpə ha, yare u lalɛ uké umɛcɪrɛ kpu née? ²³ Yeesu uu pi maa re: Nó ne metene nté pikó le, néen kecáa-pə ukó. Nó ne ketē nté pikó le, né ám ketē nté ukó. ²⁴ Lɛ nnya kam nó maa re nɔnsá n ŋmurei re née mpa píyei uwee, nɔ ne nóanékópe kpínine. ²⁵ Kei kapi pɛɛ u píse re: Póo mpíi úye kecɪrɛ? Yeesu uu pi pɛse re: Te úye kam mpíi mekeɛ-me nó símaari? ²⁶ Ne nókenécáa nsímé mále meyá ké símisi ké kə ne nó túhaane. Amá mmɛ kam uyɛɛ né n tumme kémɛɛ n kó ŋmane kam písoi símisi. Asei ke uyɛ uu símisi.

²⁷ Amá ápi nkpáni céri re Usáa nsímé kuu símisi. ²⁸ Yeesu uu pɛɛ pi maa re: Nɔn píyei Usói Kepipi rintaáse, nó pɛɛ céri re née mpa píyei uwee. Nó kə ceri re ám linékó cɪrɛ líka wai, amá lɛ ke Sáa uu né n céesi kam símisi. ²⁹ Tó ne uyɛɛ né n tumme tóo kesé we. Lɛ kuu n la ŋmane kam ye wa. Lɛ nnya, úu né riyá ké menécɪrɛ n we. ³⁰ Ke Yeesu uu lɛ n símisi, písoi meyá apí ne kefa u tene.

Písoi pɛɛ pimɛcɪrɛ n te ne pilási

³¹ Kei ke Yeesu uu pɛɛ Pisuífi pɛɛ ne kefa u n tene maa re: Nɔn nnésímé n tikilɛ, nɔ pinépiretiki yíkíyiki le. ³² Nó pɛɛ nsímései ceri, nsímései mmɛ nn tíyese ani nómenécɪrɛ n te. ³³ Api u pɛse re: Tɔ Apiraham siyase le, ári kə píkaí unyine ilasi tonelɛ. Yo nnya kaa pɛɛ re: Nó kam ani nómenécɪrɛ n te? ³⁴ Yeesu uu pi pɛse re: Asei kecáa, ké nó símisi re usói nkó yeɛ akópe n wai ye akópe ulasi le. ³⁵ Ulási úu ye mesére kéyɔ ke-i kapi u m múlɛ n we. Úyɔpípi yeɛ ye mesére kéyɔ-i n we. ³⁶ Lɛ nnya, Kepipi ken ilási kémɛɛ nó n lese, nɔ meyíkíyiki nómenécɪrɛ tele. ³⁷ Ne

nyule re nɔ Apiraham siyase le. Amá nɔ kɔ pɛé la nɔké né kpu re áni nnésímé ɣmurei nnya. ³⁸ Lẽ ke née Unésáa kɛmɛɛ n yé nkó ke née símisi. Lẽ ke nɔɔ kɔ núnésáa kɛmɛɛ n kó ke nɔɔ kɔ wa. ³⁹ Api u pɛse re: Apiraham ye urósáa le. Yeesu uu pi maa re: In te nɔ Apiraham sipipi le, ani Apiraham mewai n wai. ⁴⁰ Menéwai nnéi yee re ké nsímései kam Uléécaa kɛmɛɛ n kó nó ritéɣse. Amá mpa ne lɛ, nɔ kɔ pɛe wéésile nɔké né kpu. Apiraham úu pɛe lɛ wai! ⁴¹ Amá núnésáa sei mewai meɔ ké nó wai. Kei kapi pɛe Yeesu pɛse re: Ári siwásánkaipipi. Usáa use kóló kari má. Uyee nní Uléécaa. ⁴² Yeesu uu pi maa re: Uléécaa un pɛe mesei Núnésáa, nɔ yee pɛe né n la re ukemɛɛ kam léeri nen kɔ uyɛ nnya nté we. Ái menéla kɛmɛɛ kam ka. Uyee né tumme. ⁴³ Yo nnya káni lɛ kam nó n símisi aseí kómɛi? Káni yé n fe nɔké nnénóɔsimé kutu riñɔ nnya ye ni. ⁴⁴ Kuníri kɛpɛ núnésáa. Núnésáa mela kani kɔ la nɔké n wai. Háí mekke-me kuu usoikó. Úu ye aseí ritiki. Li we re aseí áa ukeméé we. U ye un nnóɔme n wai kaí ne u sá. U unóɔme le. Uyee kɔ nnóɔme nnéi riyíkí. ⁴⁵ Kai nní lɛ ní we nnya káni ye nsímései ke née n símisi ɣmurei. ⁴⁶ Nó úye yee yé fe uu né nyíse re ne akópe wa? In te nsímései kam símisi, yo nnya káni pɛé ne kefa né tene? ⁴⁷ Usoi nkó yee Uléécaa ukó, yèè Uléécaa nsímé kutu ricɔle. Ke nó áni nní upikó nnya káni Uléécaa Nsímé kutu cɔlɛ.

Yeesu ne Apiraham kecáá nsímé

⁴⁸ Pisuiɸi api pɛe Yeesu pɛse re: Ái tɔ mesei alari mále tɔké maa re pɔ Samarii ukó le aa kɔ aníri héésii? ⁴⁹ Uu pi pɛse re: Ám aníri héési, amá Unésáa kam tíyu waise, nóɔn pɛe tinékó kópu! ⁵⁰ Ám wéési ké rinécúruu ríyu waise. Unyine yee wéési uké ríyu né waise. Uyee kɔ utúhaane.

⁵¹ Asei kecáá, ké nó símisi re nkó yee nnésímé rimmúlú úu píkai kpine.

⁵² Kei ke Pisuifi api pree u maa re: To nkpéni meyíkíyiki yénle re pò aníri héesile. Apiraham ye kpule, antepuyee pòò kò kpíni. Pòò pree nkpéni re nkó yee mpósímé rintíki úu píkai kpine! ⁵³ Yare pòò ne urósáa Apiraham yee n kpu fele née? Antepuyee pòò ne kò kpínle. Yare pòò pree úye? ⁵⁴ Yeesu uu pree pi pese re: In te née rinécúruu ríyu waise, ám yé ríyu yě. Amá Unésáa uyě kani m maa re uyee Nóunéléécaá yee ríyu né waise. ⁵⁵ Áni kò pree u nyu. Amá ně ne u nyule. Nen m maa re ám u nyu, ne lě wale nómenécò unóòme. Amá ně ne u nyule nen kò unsímé tíkilě. ⁵⁶ Nóunésáa Apiraham ye pree ne mpóònare cuunkeele re u yé kam uu kenékámeyaa yenu. Uu kò mesei ke yenu, urikiŋ ari níhesi hái. ⁵⁷ Kei ke Pisuifi api pree u pise re: Páa kahane nkpáni iŋmě kuwóó n tu, pòn pree tee re pò Apiraham yenaalě, née yo? ⁵⁸ Yeesu uu pi maa re: Asei kecáá, ké nó símisi re Apiraham uké kelene n we, ně ne pree wele. ⁵⁹ Kei kapi pree apare kpísi re piké u tapisi. Amá uú ne pi pòlu uu Uléécaá keyo-i léepò uu tómpò.

9

Yeesu ye utisi unyine kapi m mári unyíye pòise

¹ Ke Yeesu uu ncée-i n we un tósu, uu utisi unyine kapi m mári unyíye yenu. ² Upipiretiki api u pise re: Ucélaa, wóo kecire yee akópe wa nnya kapi ne utisi nkó mári unyíye? Uricuruu akópe nnya née pepere u m mári akópe nnya? ³ Yeesu uu pi pese re: Ái uakópe nnya, ái kò pepere u m mári akópe nnya. Lě kai yé n wa Uléécaá nnaŋe nké ne ukecáá n we lin nyáni nnya kuu unyíye. ⁴ Ke ituŋe ii nní n we, li pise re táké uyee né n tumme piké wa. Kesine ye waine, úka úu yé pree fe uké keisi. ⁵ Kumúŋé nkú-i kam nní ketě

κεκάα ní we, νέε κετῆ κεκάα μετέí. ⁶ Kuu ανόω nyῆ pimáa m masí, uu keteni-i meta tuke uú ne sipérépi wai, uu unyíye uyῆ inípeε pórii, ⁷ uu peε u maα re: A n ηme a ha Silowee kupṛε-pṛ lihí. Silowee aseí re Utumε. Uu masei yisi uu sí uú ha líhu. Kuú ha m peεme, uu peé n nyáni. ⁸ Uπiperecṵ ne pepeε n nyu re u peε wéleile, api peé m píseine re: Ái nkó yeε peε tú un wéleii? ⁹ Picṵ api ye re: Uyεε lo. Picṵ api re aái, menyíne kapi wene. Uricuruu uu peε re: Né ηmaa lo. ¹⁰ Api peε u pise re: Íye kai wa ke ipónípeε íí ne nkpéni nyáni? ¹¹ Uu pi peε re: Utisi uyῆ kapi ye n sée re Yeesu yeε sipérépi wa, uu inípeε né pórii uu peε né maα re: “A n ηme a ha Silowee kupṛε-pṛ lihí.” Am sí am ha líhu, am peé n nyáni. ¹² Api u pise re: Yei ke utisi uyῆ uú we? Uu pi peε re: Ám nyu.

Pifarisi ye unyíye yeε m peí nsímé písei

¹³ Api peε utisi uyεε peε mekeε n nyínlῆ ne Pifarisi kémeε sí. ¹⁴ Keyáa kῆ ke Yeesu uu sipérépi n wa uú ne inípeε u wúkule ye peε kewénteyaa le. ¹⁵ Pifarisi pṵṵ kṵ pipísei u kpá re íye kai wa kuú ne nkpéni nyáni? Uu pi maα re: Sipérépi kuu inípeε né pórii, am sí am ha líhu, am peε nkpéni n nyáni. ¹⁶ Lῆ nnya ke pikecṵpe pinyine apí maα re: Utisi uyεε mewai mmé n wa úu yé fe uké Uléécaα-i n leeri. Kúu nní kewénteyaa isé rintíki nnya. Picṵ api re: Íye ke ukópekṵṵ uu yé fe uu mewaisaηa mmé mecṵ wai? Kei kapi peε ανόω akṵ akṵ ne rikéne. ¹⁷ Pifarisi api kṵ unyíye uyῆ pipise kpá re: Íye ke pṵṵ utisi uyεε inípeε pṵ m pṵise κεκάα músu? Uu re: Antepu lo.

¹⁸ Mṛá ne lῆ, Pisuífi piwéεse ápi peε la piké kṵ te u peε unyíye le kuu kṵ nkpéni nyáni. Api peε upikṵ séi ¹⁹ api pi pise re: Nóunῆmáne uyῆ kani n tee re nṵ u marile unyíye ye masei nkóo? Íye kai wa kuu kṵ ne nkpéni nyáni?

²⁰ Upikó api pi pese re: Tò u nyule re u kerópipi. Tò kò u marile unyíye. ²¹ Amá ári nyu lã kai n wa kuú ne nkpeni n nyáni, ári kò nyu wóo u paise. Ani u pise, úu kewá, u yé fe uu uriyu kecáá nkó símisi. ²² Pisuifi piwéése kapi wuru nnya kapi lã ma. Li we re Pisuifi piwéése ye ppe kóméinele re úye un m maa re Yeesu ke Uléécaa uu wée, piké liute kuyómeyáhaalee-i lese. ²³ Lã nnya ke upikó apí maa re: Úu kewá, ani uricuruu pise! ²⁴ Pifarisi api kò uyẽ kapi m mári unyíye pipísei kpá api u maa re: A aseí símisi liké Uléécaa rinyiri ritaáse. In tóo, tò nyule ñmaa re utisi uyee ukópekóó le. ²⁵ Uu ppe pi pese re: Un ukópekóó, nẽ ám nyu. Amá likei lise kam nyu re ne ppe unyíye le nen kò ppe nkpeni nyáni. ²⁶ Api ppe u pise re: Yo kuu pò wa? Íye kuú ne inípee pò wúkule? ²⁷ Uu pi pese re: Ne pisímé nó masile áni kutu né rico. Yo nnya kaní la ké kò pisímé rikpá nòké kó? Née nó ne kò lalè nòké pansè upipiretiki? ²⁸ Kei kapi alé u rikápáa api re: Póo uyẽ upiretiki. Amá tó ne Moisi pipiretiki le. ²⁹ Tò nyule re Uléécaa ye ne Moisi símisile. Amá ári nyu ricuruu méye ke nkó pòo léeri. ³⁰ Unyíye yee m peí uu pi maa re: Lelèe píri né n we yee re áni nyu méye kuu léeri, uu kò ppe tíyese inénípee íí n nyáni. ³¹ Tò nyule re Uléécaa úu ye ukópekóó ne kutu rico, amá nkó yee ríyu u n waiselè un umela wai kuu ye kutu rico. ³² Kaí ne n weme, ári pí kai kómaalè te unyine ye tíyese usoi kapi m mári unyíye uu ye kò yenu. ³³ Utisi nkó unsá ppe Uléécaa kémee n leeri, úu yé ppe fe uké linyine wa. ³⁴ Api u pese re: Háí kapi ne pò m mári kaa akópe kémee pólólè. Póo yé ppe nkpeni tó céesi, née yo? Api ppe kuyómeyáhaalee-i u lese.

Pifarisi rinyiye

³⁵ Yeesu uu kóm te pi utisi uyẽ lese. Uú ne utisi uyẽ sáne uu u pise re: Pò Usoi Keripi ne kefa tenelèe? ³⁶ Uu

Yeesu pɛsɛ rɛ: Uyɛɛ úyɛ, Upíima? A né símisi ké nɛ kɛfa u tɛnɛ. ³⁷ Yeesu uu u pɛsɛ rɛ: Uyɛ kaa nní nyáni, uyɛɛ nní nɛ pó símisi. ³⁸ Kei kuu pɛɛ rɛ: Nɛ nɛ kɛfa pó tɛnɛlɛ, Upíima. Uu pɛɛ Yeesu kenyalɛ-i wúla uu ríyú u waisɛ. ³⁹ Yeesu uu pɛɛ rɛ: Nɛ ketɛ́ kɛcáá kalɛ kɛ nɛ písoi túhaanɛ, pɛpɛɛ n nyíinlɛ́ piké n nyáni, pɛpɛɛ n nyáni pɔ́óké nyíinu. ⁴⁰ Pifarisi pinyinɛ yɛ pɛɛ ukékúrí wɛlɛ. Kapi anɔ́o nyɛ́ n kɔ́, api u pise rɛ: Yarɛ tɔ́ nɛ kɔ́ pinyíyɛ lɛ, néɛ íyɛ? ⁴¹ Yeesu uu pi pɛsɛ rɛ: Nɔn pɛɛ pinyíyɛ, áni yé pɛɛ akóɔpɛ m má. Amá nɔ yɛ maa rɛ nɔ nyánile nnya kɛ nɔ́anékóɔpɛ aa nɔ́kɛnécáá wɛ.

10

Useesé nɛ isánj kenýárũ

¹ Yeesu uu rɛ: Asei kɛcáá, kɛ nɔ́ símisi rɛ usoi nkó yɛɛ úu rinɔ́nɔ́o-mɛ́ nɛ kusánjlee-i n lomɔ́, amá uu pɛɛ kuwélé féé nɛ lomɔ́ yɛ uyaa nɛ usoi kpááree lɛ. ² Amá nkó yɛɛ nɛ rinɔ́nɔ́o n lomɔ́ yɛɛ useesé. ³ Tinɔ́nɔ́o uméré yèè useesé tinɔ́nɔ́o hánnɛlɛ, isánj ii umetɛ́ kom, uyɛ́ uu pɛɛ m̀pá uisanj íyɛ rinyiri séi uú nɛ i leepɔ́. ⁴ Un uikó nnéi pilésɛpɔ́ m masí, uu pɛɛ ikekpeɛ́ wai. Kii nní umetɛ́ n nyu nnya, ii pɛɛ u n tikilɛ́. ⁵ Íi yɛ píkaɪ usoi nkó kii n nyu ritiki. Amá kɛtaɔ-pɔ́ kii yɛ u kaasɛ, kii nní pisáne metɛ́ n nyu nnya. ⁶ Yeesu uu kenýárũ nké písoi pɛɛ kutu u n cólɛ́ wai, amá ápi ceri lɛ́ kuu ń la uké malɛ.

Yeesu yɛɛ useesé sɔnɛ

⁷ Yeesu uu kɔ́ pimáa pi kpá rɛ: Asei kɛcáá, kɛ nɔ́ símisi rɛ néɛ kusánjlee rinɔ́nɔ́o. ⁸ Pɛ́ nnéi pɛɛ ń ka apí nɛ né tise yɛ piyaa nɛ písoi kpááree lɛ, amá isánj íi nɛ kutu pi ricɔ́. ⁹ Néɛ rinɔ́nɔ́o. Uyɛɛ né mmé rintíki uú nɛ lomɔ́ ríyú kai yé lɔ́. U yéé lomɔ́lɛ uu lééri uu kɔ́ liluke-lukɛ m má. ¹⁰ Piyaa nɛ pikóɔpɛ nɛ picaaɪnkɛɛ ŋmanɛ nnya kɛ uyaa uu yɛ ka.

Amá nĕ ne kale re isáŋ iké nfáa yĕ nké ne i m pom. ¹¹ Nĕe useesé sone. Useesé sone yèè fele uu uisee nkɔ yósu uu kpi. ¹² Usáne kapi n kpísi un keisi úu useesé yíkíyiki, ái kɔ uyee useete. U ye kúkpe yenle kun weme, uu isáŋ yá uu wuru. Kúkpe pɔɔ pɛe isáŋ lakasente aku yékááse. ¹³ Kai nní siwóó ŋmane nnya kuu keisi, úu isáŋ kecáá nfasimé nka wai. ¹⁴ Nĕe useesé sone. Ne inésáŋ nyule, iyĕ in kɔ né nyu ¹⁵ yare ke Unésáa uu né n nyu néen kɔ Unésáa uyĕ nyu meɔ. Né fe am inésáŋ nkɔ yósu am kpi. ¹⁶ Ne kɔ isáŋ icɔ mále yee íi kusáŋlee nkú-i ní we. Li pise re ké kɔ iyĕ wélaame. I yé menétĕ kɔ, ai wai kusáŋlee kuse ne useesé use. ¹⁷ Saa ye né lale re ne ŋmurei re ké kpu ké pɛe kɔ nfáa piyéne rikpá nnya. ¹⁸ Úka úu nfáa né yósu. Nĕe rinécúruu ŋmurei re ké kpu. Ne nnaŋe mále nen yé kpu am kɔ limemáa nfáa yenu. Lĕ ke Unésáa uu né n forii re ké wa ye lĕ.

¹⁹ Nsímé mmĕ nnya, Pisuifi api kɔ Yeesu kecáá anɔɔ akó akó n símaanke. ²⁰ Pimeyá api re: U aníri héesile, u isohɔ torile. Yo nnya kani kutu u cɔlĕ? ²¹ Picɔ api re: Un pɛe aníri n héesi, úu yé pɛe nní n símisi. Kuníri yé fe aku unyíye inipee wúkulee?

Pisuifi ye Yeesu kesi

²² Nnyiye kumúŋé-i kapi keyáa kenyiŋe Yerusalem-i Ulééca keyɔ inyóɔnse anyá wai. ²³ Yeesu un we un Ulééca keyɔ-i Salomɔ imele apole metene nyérei. ²⁴ Pisuifi api pɛe kekále u wai api u pise re: Ne keyɔ-pɔ kaa yé lĕ tó n séélĕ tɔn táikee? In te pɔɔ uyĕ ke Ulééca uu n wé, a ró símisi kekéripi cáká-cáká. ²⁵ Yeesu uu pi pɛe re: Ne lĕ pisímé nó masile ani yúlu. Mɛwai karń ne Unésáa nnaŋe n wapisi ye nyísele re aseí kam símisi. ²⁶ Amá ke nó áni nní inésáŋ nnya, áni ŋmurei. ²⁷ Inésáŋ yèè menétĕ

konle. NÉ ne kò i nyule, ii ye kò né tíki. ²⁸ Nfáa teneciré kam i he, íi píkai kpine, úka úu yé kò fe uké anénípe-i i yosí. ²⁹ Unésáa yee né i m pa ye rnpá úye fele. Úka úu yé fe uké Unésáa anipe-i i yosí. ³⁰ Tò ne Sáa tó ye usoi use le.

³¹ Kei ke Pisui fi api kò apare pikpíké rikpá re piké u tapisi. ³² Yeesu uu ppe pi maa re: Ne mewai sone meya mee Saa kémee n léeri nó nyísele. Meketope méye nnya kaní la noké apare né tapisi? ³³ Api u ppe re: Ái mewai sone méka nnya karí la toké apare pó tapisi toké kpu, amá kaa Uléecaa n lámaankée nnya ye ni. Pó kesoi pipi, aa mepócíre n nyáni re pó Uléecaa le. ³⁴ Yeesu uu pi ppe re: Ái nínésé kémee wólaalé te Uléecaa ye maa re:

Nò keyómecaa sipipi lee? ³⁵ Tò nyule re ápi yé fe piké lē ke Nléecaasimé ritelé ari m ma tinne. Isé ritelé ye pē ke Uléecaa uú ppe ne n símisi sée re keyómecaa sipipi. ³⁶ Saa yee né wée uu ketē kecáá né tumti. Yo nnya kam yé maa re ne Uléecaa Kepipi le ani ppe re Uléecaa kam lámaankée? ³⁷ In te ái Unésáa mewai kam wai, áni kape ne kefa né tene. ³⁸ Amá in te mē kam wai, rnpá nnsá n la noké ne kefa né tene, ani kò mē kerí ne kefa tene, ani ppe kekéripi ceru re Unésáa ye kenémee wele, néen kò Unésáa kémee we. ³⁹ Api kò n náasi piké u tī, amá uú ne pi hméherēe. ⁴⁰ Kei ke Yeesu uu kò yisi uu Yurítee nkoi pitēj pele, uú ha kei ke Yohani uú ppe mekee pisoí míni n wóle tone. ⁴¹ Pisoí kulúí pin kei ukemee sónaapo api ye re: Yohani úu mewaisaŋa méka wa. Amá mmē nnéí kuu utisi nkó kecáá m ma ye aseí ritikile. ⁴² Kei ke pisoí meya api ppe ne Yeesu kefa tene.

11

Lasaa nkpò kecáá nsímé

¹ Utisi unyine yee peé we un pólú, api ye u séi re Lasaa. Maari ne umáa Marita kuyu Petanii-pò kuú peé we. ² Maari uyee Upíima ana tulaali kəonu uú ne unnyúpi tinne. Uyeyi Lasaa yee pee pólú. ³ Lasaa piyei pē keté api Yeesu kémee tum apí ha u maa re: Upíima, usoi uyē kaa nní n la ye pólúle. ⁴ Ke Yeesu uu nsímé mmē n kó, uu re: Ái nkpò itoi kuu pólú, amá Uléécaá uké ne ríyu n yé nnya kuu pólú. Kei kai yé kə ne Uléécaá Kεpipi ríyu waise.

⁵ Yeesu ye pee Marita ne uwá Maari ne Lasaa lalé. ⁶ Kuu pikóme m masí re Lasaa ye pólú memáa, uu kei kuú pee n we siyáa sité ketóne kpá. ⁷ Uu pee upipiretiki maa re: Təké Yutee ketē-mē pele. ⁸ Upipiretiki api u pese re: Ucélaa, ái kahane n náñai ke Pisuífi apí pee kei-pò la piké apare pò tapisi piké kpu. Kei kaa kə la pəké pele née? ⁹ Yeesu uu pi pese re: Kai ye nní n weesi, ituyē yee leemele née íi ye leeme? Úye un ne metuyetéi n sónne, úu ye rikpou. Li we re u ye ketē nké kecáa metéi n nyánile. ¹⁰ Amá úye un kesine n sónne, u ye rikpoule re metéi áme ukeméé we nnya. ¹¹ Ke Yeesu uu lē pimáa m masí, uu kə kpá re: Urósáne Lasaa ye lónile. Ne sinle ké ha u yónse. ¹² Upipiretiki api u maa re: Upíima, in te u lónile, u yé peí. ¹³ Lasaa nkpò nsímé ke Yeesu uu lē tee. Upipiretiki pónn músu re nnəni yíkíyiki nsímé kuu símisi. ¹⁴ Yeesu uu pee pi luru re: Lasaa ye kpule. ¹⁵ Nǒ nnya kai né láárú re ám pee likumúñé kpe-i kei we. Li lē wale re nəké ne kefa né n tene nnya. Təké nképni ukemee tómpə. ¹⁶ Kei ke Tomaa kapi rinyíri n he re Úsika uu pee pipiretiki tərəə maa re: Ani mpə tóké kə ha, tó ne uyē təké ha kesé kpu.

Yeesu yee ye nkpə-i yukuse, uyee kə nfáa

¹⁷ Ke Yeesu uu n tuipə, uu kóm te Lasaa ye nhóre kémee siyáa sina piwai masile. ¹⁸ Petanii ye ne Yerusalem

kølenle yare kilometiri pitaani kumúŋé. ¹⁹ Pisuiŋi meŷã ye pæe Marita ne Maari piyáhaa kale piké piuyei nkɔɔ pi riyákase. ²⁰ Ke Marita uu n kó te Yeesu ye nnyáã waime, uu yisi uu u tépei, Maari póó kéyɔ-i tone. ²¹ Marita uu Yeesu maa re: Upíima, pøn pæe nté n we, unéyéi úu yé pæe kpu. ²² Amá ne nyule re mpa nkɔɔni, Uléécaá yé lē nnéi kaa u m pisene pó pa. ²³ Yeesu uu u maa re: Upóyéi ye nkɔɔ kémeɛ yisine. ²⁴ Marita uu re: Ne nyule re u yé kam uu keyáa tɔɔwø ketúŋé ke pikɔɔkɔɔ api n yisine yisi. ²⁵ Yeesu uu u maa re: Néé ye pikɔɔkɔɔ yukuse, néé kɔ nfáa. Usoi nkó yeɛ ne kefa né n tene ye nfáa waine, mpa un píyeyi n kpu. ²⁶ Nkó yeɛ nfáa m má un péé ne kefa né tenelē úu píkaí kpine. Pɔ lē ŋmureii? ²⁷ Marita uu u pæse re: Eeɛ Upíima, ne ne kefa tene re pó ke Uléécaá uu wéé. Póó Uléécaá Keɔpi kee ketē kecáá mékame m má.

Yeesu ye té

²⁸ Ke Marita uu lē pimáa m masí, uu yisi uu tómpɔ, úu ha uwá Maari séi uu u wéi-wéi re: Ucélaa ye kale, u pó séile. ²⁹ Ke Maari uu lē n kó, uu mese ne mese yisi uu Yeesu tépei. ³⁰ Yeesu úu pæe kahane kuyu kpe-i n lomɔɔ. Kei ke Marita uu péé ne u rinsáne cire kuú péé kɔ ne lē we. ³¹ Pisuiŋi pæe pæe Maari keyɔ-i n we pin nkɔɔ u yáási, api yénu re u riwakasile uu léepɔ. Api yisi api u tiki. Pi pæe lē músule re rikpíi-i kuu sí uké ha té. ³² Ke Maari uu kei ke Yeesu uu n we n tuiɔɔ, uu uana metene lólu uu u maa re: Upíima, pøn pæe nté n we, unéyéi úu yé pæe kpu. ³³ Ke Yeesu uu n yé te Maari ye ténile, Pisuiŋi pæe u rintíkipo póon kɔ téni, ai u lémesi uripɔɔ ari caai hái, ³⁴ uu pæe pi pise re: Yei kani u wa? Api u pæse re: A kam a yé, Upíima. ³⁵ Yeesu uu téni. ³⁶ Pisuiŋi api pæe re: A tíye u pæe u la kpa!

³⁷ Πικεσπε pinyine pɔɔ re: Uyee unyíye inipere n wúkule úu yé pɛe fe uu wai usoi nkó úu ye kpuu?

Yeesu ye Lasaa nfaa peseme

³⁸ Ai Yeesu pilémaa kpá, uripɔɔ ari caai háí uu yisi uu rikpíí-i tómpɔ. Kuparepoo kunyine ye ku kapi nnó-i mɛpare riñfi. ³⁹ Yeesu uu pi maa re: Aní kepare lese. Ukpɔkpɔ uyei, Marita uu Yeesu maa re: U nkpéni pikpáhái masí, Upíima. Kuú ne n kpu, li siyáa sina piwai masile. ⁴⁰ Yeesu uu u pɛse re: Ám pɔ maa re pɔn ne kefa n tene, pɔ yé te Uléécaá ye ríyu málee? ⁴¹ Kei kapi pɛe kepare wúkule, Yeesu uu keléécaá weríí uu re: Sáa, ne pɔ pɔnɛse re pɔ ne kutu né ricɔ nnya. ⁴² Né ne nyule re mesére kaá ne kutu né cólě. Amá písoi riwúi píima ntí tee nní né n kálaalě nnya kam lě ma re piké fe piké ne kefa tene re pɔɔ né tumme nnya. ⁴³ Kuu lě pimáa m masí, uu cáái ai cá re: Lasaa, a leeme! ⁴⁴ Usoi uu kei nní yisi uu léeri, uana ne uanipe an sisánjáápampi pílaankeelě, ukeyu ken kusánjáá yáriilě. Yeesu uu pɛe pi maa re: Aní u fénnente ani u yá uké tómpɔ.

Pisuifi piwéése ye rinóɔ rise wa piké Yeesu tí

⁴⁵ Pisuifi meyã pɛe Maari keyɔ-i n hápɔ api lě ke Yeesu uu n wa yenu, apí ne kefa u tene. ⁴⁶ Amá picɔ pɔɔ sí, apí ha lě ke Yeesu uu n wa Pifarisi keenkee. ⁴⁷ Kei ke pɛpɛe ye Uléécaá inyóɔnɛse n wa piwéése ne Pifarisi api pitúhaane píima cápine api re: Íye kari waine? Usoi nkó ye mewaisanɔ wapisile háí! ⁴⁸ Tɔn n tíye un lě n wai, písoi nnéi yé ne kefa u tene, Rɔm pikó api pɛé weri api Uléécaá keyɔ foru apí ne kuróyu péne. ⁴⁹ Pisuifi piwéése pɛ use kapi ye sée re Kayifu. Uyee pɛe kuɔmɛ kpɛ Uléécaá isina tũ. Uyě uu pɛe pi maa re: Aní nka kómei! ⁵⁰ Aní yě te li ne kutɔsi nó we re usoi use uké nónnenéi nkɔ

kpu, kuyu nnéí áku kape ne méwoo rinséé nnyaa? ⁵¹ Ái re ukemúńé cire kuú ne lē ma. Kai nní uyee ppe likumúńé kpe-i Uléécaa usina nnya kuú ne Uléécaa rinyiri símisi re Yeesu yee Pisui fi kecáá kpine. ⁵² Ái kō Pisui fi kecáá ŋmane nnya kuu kpine, amá li pise re uké kpu uké ne Uléécaa sipipi see ketē nnéí kecáá n yekaalē cápine siké pansé pisoí pise.

⁵³ Καί ne keyáa kē n kpísi, Pisui fi piwéése api rinóo rise wai re piké Yeesu kpu. ⁵⁴ Lē nnya, Yeesu úu ye ppe Pisui fi kecōpe pinyérei rikpá piké u n nyáni. Uu ppe yisi uu ketē kenýine kee ne kucesi kóima n kólē-mē téř, u ne upipiretiki apí ha kei-pō n we. Pi ye kei sée re Efirayim.

⁵⁵ Isirayēli pikó nkpō melóo anyá ye ppe nyahaimēle. Lē nnya ke kei pikó meyá api yisi api Yerusalem sī te piké ha inyóonse inyekii wa anyá aké kelene tu. ⁵⁶ Api Yeesu wélaankēe, api ppe Uléécaa keyō-i n we pin ppe pimēcōpecire píseine re: N-ye kani músu? Yare u yé kam nēe úu yé kam? ⁵⁷ Pēpee ye Uléécaa inyóonse n wa piwéése ne Pifarisi ye ppe rinóo piheē masile re: Úye un ukelō n nyu, uké símisi piké fe piké u tī.

12

Maari ye Yeesu ana kecáá tulaali kōonu
(Matiyee 26:6-13; Mariki 14:3-9)

¹ Lin tiselē siyáa sikkpuulū piké kelene nkpō melóo anyá li, Yeesu uu yisi uu Petanii tómpō. Kei ke Lasaa kuú ppe pikpōkpō kémēe n yukuse uú we. ² Api kusáne u wai, Marita un iluke hōonente, Lasaa pōon pēpee iluke keluke-i Yeesu kekúri n tū kecōpe we. ³ Maari uu ppe tulaali pape-pape yee nnéí píima m má kenúmpí kpísi, uu Yeesu ana kecáá kōoni uu ppe unnyúpi ne Yeesu ana tinne. Tulaali kukpáhá aku kēyō yipu. ⁴ Yeesu pipiretiki kecōpe use kapi

ye n sée re Yutasi Isikariyōti yee n ka uu Yeesu piláarō anipe-i wai, uu ppe re: ⁵ Yo nnya kápi tulaali pape-pape nkó yáá ne nnéi píima piké siwóó píwekóó he? ⁶ Ái re píwekóó nfasimé kuu wai nnya kuu lē ma. U ppe uyaa le. Kuu nní kuwóólō m múlē nnya, u ye ppe lē kapi kēmeē n waiṗō yáaile. ⁷ Yeesu uu u maa re: A unósi nkó riyá séeē! U lē wale un ne keyáa kē kapi nhóre-i né n tanine músu. ⁸ Mesére ke píwekóó api yé nókenékúrí n we, amá né ám mesére nókenékúrí wene.

Pi rinóó rise wa re piké Lasaa kpu

⁹ Pisuiḡi kulúí ye ppe kó te Yeesu ye Petanii-i we. Api sí kulúí, ái uyē ḡmane nnya, amá piké kō ne Lasaa kuu pikṗakṗō kēmeē n yukuse n yé nnya. ¹⁰ Pēpe ye Uléēcaa inyóonse n wa piwéēse api símisi aí tone re piké kō Lasaa pó kō kpu ¹¹ re Pisuiḡi meyā ye ppe pi yálenle pin uyē nnya Yeesu ne kefa tene.

Yeesu ye Yerusalem kuyu loni

(Matiyee 21:1-11; Mariki 11:1-11; Luki 19:28-40)

¹² Kai kóso n weesi, pisi kulúí píima ppe nkṗō melóó anyā pinyáni n háṗō, api kóm te Yeesu ye Yerusalem-i sóneṗō. ¹³ Api pinnéí ateneṗai kṗasi api síka apí ne u tépei, pin cáái re:

Osanna! Ani uyee n sónti ne Upíima rinyiri ritaáse. Uyee Isirayeli pikó uyōṗi. ¹⁴ Yeesu uu keminaapipi kenyine yenu, uu kekecáá tone yare kai n wólaalē te:

¹⁵ Nó Siyōō kuyu pikó,

iwame íi kape nó wa.

Ani ripaí, nōunéyōṗi yee nní keminaayaha keṗipi kecáá tú

un ne weme. ¹⁶ Upiiretiki ápi ppe lelee n wai asei kō kelene. Amá ke Ulécaá uu Yeesu ríyu n waise kapi ppe léise re lē ke pisoí api nní u n wa kaí ppe mekee-me ukecáá wólaalē.

¹⁷ Pē nnéi ppe ppe Yeesu kekúrí n we kumúnjé kpe-i kuú ppe Lasaa nhóre-i n sée uu léseri uu kō pikpōkpō kēmee u yukuse, api lē kapi n yé pisoí kēenkēe. ¹⁸ Lē nnya ke pisoí riwúí ari pitépei u ha. Pisoí ye ppe kónle re u mewaisaŋa mē wale. ¹⁹ Pifarisi api ppe símaane re: Nō nyáni re méwoo kani wai. Pisoí nnéi ppe nní u tikilē.

Pikireki pinyine ye la piké Yeesu yē

²⁰ Pikireki pinyine pō ne kō ppe anyá kumúnjé kpe-i ppepe Yerusaleem n ha piké ha Ulécaá yáasi kecōpe wele. ²¹ Api Kalilee ketē-pō Petisayita ukó Filipu kekúrí nyōsōpō api u maa re: Urósáa, tō ppeé la re tōké Yeesu yē. ²² Filipu uu sí uú ha lē Antiree símisi, piketé apí ha ne Yeesu símisi. ²³ Yeesu uu pi ppe re: Li nkpeni itupe tule re Usoi Kepipi keké ríyu yē. ²⁴ Asei kecáá, ké nō símisi re tilukepipi tinsá n loó tiké kpu, timecire kari ye n we. Amá tin n kpu, ti ye apipi kulúi marile. ²⁵ Nkó yee unfaa n la yé kam uu n fómni. Amá nkó yee úu ketē nté unfaa n kpisi uké waise linyine, úu n fómnine, amá nfáa teneciré kuu yénune. ²⁶ Úye un n la uké pikéi né wa, uké né n tikilē. Kei kam n we ke unékéikó pōo kō sōnti uké n we. Úye un pikéi né n wai, Sáa yé ríyu u waise.

Yeesu ye unkpō nsímé símisi

²⁷ Lē memáá, Yeesu uu ppe re: Tinéppō ye nkpeni caailenle. Né nkpeni re íye? Te Sáa, kape tíye ké ntóosi itupe nnyi kēmee lompo née? Lē nnya kam kō ppeé ka. ²⁸ Sáa, a ripónyíri ritaáse! Kei ke metē menyine ame keyómecaa-pō leeme ame re: Ne pítaáse ri masile, né kō

pítaáσε ρικπάνε. ²⁹ PISOI ΠΕΕ ΚΕΙ Ν ΚΑΡΙΝΕΛΞ ΑΠΙ ΛΞ ΚΟΜ ΑΠΙ ΡΕ: ΙΚΟΝΕ ΥΕΕ ΗΜΥΡΕΙ. ΠΙΣΟ ΑΠΙ ΡΕ: ΟΛΕΕΑΤΟΜΕ ΟΝΥΙΝΕ ΥΕΕ ΝΕ Ο ΣΙΜΙΣΙ! ³⁰ ΚΕΙ ΚΕ ΥΕΕΣΟ ΟΥ ΠΕΕ ΠΙ ΜΑΑ ΡΕ: ΑΙ ΝΞ ΝΝΥΑ ΚΕ ΜΕΤΞ ΜΜΕ ΑΜΕ ΛΕΕΜΕ, ΑΜΑ ΝΞ ΝΝΥΑ ΥΕ ΝΙ. ³¹ ΝΚΡΕΝΙ ΚΕ ΙΤΥΗΕ ΙΙ ΤΟ ΡΕ ΠΙΚΕ ΝΕ ΚΕΤΞ ΝΚΕ ΠΙΣΟΙ ΤΥΗΑΑΝΕ. ΝΚΡΕΝΙ ΚΕ ΙΤΥΗΕ ΙΙ ΤΟ ΡΕ ΠΙΚΕ ΚΕΤΞ ΟΥΘΟΡΙ ΛΑΚΑΣΕ. ³² ΑΜΑ ΚΟΜΟΥΗΞ ΚΡΕ-Ι ΚΑΠΙ ΚΕΛΕΕΑΑ ΝΕ Ν ΣΙΚΑΝΕ, ΝΞ ΝΕ ΤΥΕΣΕ ΠΙΣΟΙ ΝΝΕΙ ΑΠΙ ΚΕΝΕΜΕΕ ΟΕΡΙ. ³³ ΝΚΡΘ ΜΜΞ ΚΟΟ Ν ΣΟΝΤΙ ΟΚΕ Ν ΚΡΟ ΝΣΙΜΕ ΚΟΟ ΛΞ ΠΙ ΣΙΜΙΣΙ. ³⁴ ΠΙΣΟΙ ΠΕΕ Ν ΚΑΡΙΝΕΛΞ ΑΠΙ Ο ΠΕΣΕ ΡΕ: ΤΟ ΙΡΟΣΞ ΡΙΤΕΛΞ-Ι ΚΕΕΝΛΕ ΡΕ ΜΕΣΕΡΕ ΚΕ ΟΥΞ ΚΕ ΟΛΕΕΑΑ ΟΥ Ν ΟΞΕ ΟΥ ΥΞ ΝΦΑΑ Μ ΜΑ. ΟΟ ΝΝΥΑ ΚΕ ΡΟΟ ΠΕΕ ΡΕ: ΛΙ ΠΙΣΕ ΡΕ ΠΙΚΕ ΟΣΟΙ ΚΕΡΙΠΙ ΚΕΛΕΕΑΑ ΡΙΣΙΚΑ? ΟΟΟ ΠΕΕ ΝΚΡΕΝΙ ΟΣΟΙ ΚΕΡΙΠΙ ΚΞ? ³⁵ ΥΕΕΣΟ ΟΥ ΠΙ ΠΕΣΕ ΡΕ: ΜΕΤΕΙ ΥΕ ΚΘ ΝΕ ΝΟΚΕΝΕΟΡΕ ΟΕΛΕ. ΑΜΑ ΑΜΕ ΠΕΕ ΝΑΗΑΙΝΕ. ΑΝΙ ΝΚΡΕΝΙ ΚΕ ΜΕΤΕΙ ΑΜΕ ΝΝΙ Η ΟΕ Ν ΣΟΝΕ, ΚΟΗΜΑΗΑ ΑΚΟ ΚΑΡΕ ΝΕ ΝΟ ΡΙΝΚΑΙΚΑΙ ΝΝΥΑ. ΝΚΟ ΥΕΕ ΚΟΗΜΑΗΑ-Ι Ν ΣΟΝΕ ΟΟ ΝΥΟ ΜΕΥΕ ΚΟΟ ΣΙ. ³⁶ ΛΞ ΝΝΥΑ, ΚΑΝΙ ΝΚΡΕΝΙ ΝΝΙ ΜΕΤΕΙ Μ ΜΑ, ΑΝΙ ΝΕ ΚΕΦΑ ΜΕ ΤΕΝΕ ΝΟΚΕ ΝΕ Μ ΠΑΝΣΕ ΜΕΤΕΙ ΣΙΠΙΠΙ ΝΝΥΑ.

ΚΕ ΥΕΕΣΟ ΟΥ ΛΞ ΠΙΜΑΑ ΡΗ ΜΑΣΙ, ΟΥ ΤΟΜΡΟ ΟΟ ΝΕ ΚΕΤΑΑ ΠΙ ΟΑΙ ΟΟ ΗΑ ΡΕΣΟ.

Pisuifi άΠΙ ΥΕΕΣΟ ΝΕ ΚΕΦΑ ΤΕΝΕ

³⁷ ΜΡΑ ΚΟΟ ΜΕΟΑΙΣΑΗΑ ΚΟΛΟΟ ΠΙΚΕΥΟ-Ι Ν ΟΑΠΙΣΙ, ΑΠΙ ΗΜΥΡΕΙ ΠΙΚΕ ΝΕ ΚΕΦΑ Ο ΤΕΝΕ. ³⁸ ΛΞ ΚΕ ΑΝΤΕΠΟ ΕΣΑΥΙ ΟΟ ΠΕΕ ΜΕΚΕΕ ΡΗ ΜΑ ΚΑΙ ΛΞ ΟΑ ΡΕ:

ΟΡΟΟΜΑ, ΟΟΟ ΝΤΟΣΙΜΕ ΚΑΡΙ Ν ΣΙΜΙΣΙ ΗΜΥΡΕΙ?

ΟΥΕ ΚΕ ΟΡΟΟΜΑ ΟΥ ΟΝΝΑΗΕ ΚΟΟ ΝΕ Ν ΚΕΙΣΙ ΝΥΙΣΕ? ³⁹ ΛΕΛΕΕ Ν ΤΥΕΣΕ ΚΑΠΙ ΥΞ ΝΕ Ν ΦΕ ΠΙΚΕ ΝΕ ΚΕΦΑ Ν ΤΕΝΕ ΥΕΕ ΛΞ ΚΕ ΕΣΑΥΙ ΟΥ ΚΘ ΡΗ ΜΑΑ ΡΕ:

⁴⁰ ΟΛΕΕΑΑ ΥΕ ΠΙ ΝΥΙΝΣΕΛΕ ΡΕ ΑΠΙ ΚΑΡΕ ΝΕ Ν ΝΥΑΝΙ ΝΝΥΑ.

Ο ΠΙΜΕΣΘΗΟ ΥΑΡΙΙΛΕ ΡΕ ΑΠΙ ΚΑΡΕ ΝΕ ΛΙΚΑ ΑΣΕΙ Ν ΚΟ ΝΝΥΑ.

ΙΝΣΑ ΛΞ, ΠΙ ΥΞ ΟΚΕΜΕΞ ΗΑ ΟΥ ΠΙ ΡΟΙΣΕ.

⁴¹ Ke Esayi uu Upíima meyoṛpi n yé nnya kuu fe uu lē male.

⁴² Ḿpá ne lē, Pisuifi piwéése keṛpe, meyá ye peé ne kefa Yeosu tenēle. Amá Pifarisi nnya, ápi ye pee pisei keṛpe lē ma re pi yé kuyómeyáhaalee-i pi lakase nnya. ⁴³ Pi peé lale pisei piké ye ríyu pi waise ai tósu ke Uléécaá uu yé ríyu pi n waise.

Yeesu ye unsímé ne ketahai rikéne

⁴⁴ Lē memáá, Yeosu uu pee cáái re: Nkó yee ne kefa né n tene úu ne né ḡmane kefa tene. Asei kecáá, uyee né n tumme kuu kō ne kefa tene. ⁴⁵ Nkó yee né n nyáni ye uyee né n tumme nyánile. ⁴⁶ Né ne metéi le. Ne ketē kecáá kale re uyee ne kefa né n tene úu kape kuḡmaha-i n we. ⁴⁷ Úye un nnésímé n kō unsá n tintiki, ái née ne u túhaanene. Am ketē kecáá ka re ké ne pisei túhaane, amá ne ka re ké piriyu lo. ⁴⁸ Nkó yee né n ye, úu kō nnésímé pakarelē ye utúhaane mále. Nsímé mmē kam nni n símisi mee ha ne keyáa tṛṛṛ ketṛṛé u túhaanene. ⁴⁹ Ái kenémṛṛé cire kam ne símisi. Amá, Sáa yee né n tumme yee uricuruu lē kam yé n símisi ne lē kecáá kam yé n céési né forii. ⁵⁰ Ne kō nyu re lē kuu n forii yèè nfáa teneciré hele. Lē nnya, ne ye lē kam n símisi símisile yare ke Unésáa uu né n forii.

13

Yeesu ye upipiretiki ana hēere

¹ Lin ne weesine piké ne nkṛṛ melóó anyá li, Yeosu un nyu re uitṛṛe ye tule re uké ketē nké kecáá yisi uké Usáa-i pele, uu pee upisei pee ketē kecáá n we un pi la, meyánsei píla kpá ne kṛṛ-pṛ. ² Kai nnyóó n wa, u ne upipiretiki pin tū pin iluke le. Kuníri pṛṛṛ Simṛṛ Isikariyṛṛti uḡmánē Yutasi kefa-i piwai masí re uké u tí uké upilaarṛ pa. ³ Yeosu ricuruu ye pee nyule re Sáa

Uléecaa kémeé kuu léeri, ukemeé kuu kò pele, un kò nyu re Sáa Uléecaa ye m̀pá yo uanipe-i wale. ⁴ Uu p̀ee keluke-i yisi uu ukutukanka cícaá mahani uu kúròpòú kpísi uu kehale-i té ⁵ uu p̀ee limemáá kucári maa kunyine-i míni súúni, uu upipiretiki ana pihere loni, uu kò ne kúròpòú kuu kehale-i rinté pitinnente loni. ⁶ Uu Simò Piyee tulu, uyẽ uu u maa re: Pó Upíima, ái p̀òó yé p̀ee meníje né ána heere! ⁷ Yeesu uu p̀ee u pese re: Áa lã kam nní n wai aseí kóm̄ei kelene. Amá p̀ò kam aa k̀epire kom. ⁸ Piyee uu u maa re: Ái we k̀páráa re p̀aké né ána heere. Yeesu uu u pese re: Nensá kò p̀ò n heere, tó ne mp̀ó ári yé fe t̀aké linyine ripéne. ⁹ Kei ke Simò Piyee uu p̀ee u maa re: In lee ní, ái ána ñmane kaa yé né heere, Upíima, ne anípe ne ríyu kaa yé ne ripéne! ¹⁰ Usoi nkó yee piwóle m̀ masí úu ye kò n wéesi uké piwóle rikpá. [Insá ána kuu yé heere.] U uipíje nnéi wólele uu funi. Nó ne piwóle masile ani funi, amá ái p̀ee nónnénéí. ¹¹ Yeesu ye p̀ee uyee piláarò anipe-i u n waine pinyuwe máálenle. Lã nnya kuú maa re: Amá ái p̀ee nónnénéí kani wóle ani funi.

¹² Kuu upipiretiki ana pihere m̀ masí uu kò ukutukanka cícaá pitane pese, uu keluke-i ketóne pele, uu pi pise re: Nò lã kam nní nó n wa aseí konle nní? ¹³ Nò né sélei re Ucélaa ne Upíima. Nò alari mále. Ne mesei lã le. ¹⁴ Néee nní Nounépiíma ne Nounécélaa. Néee ána nó n heere, li pise re nóóké ye kò nómenécòpecire ána heerentene. ¹⁵ Ne lã nó nyísele nóóké ye kò ne n wapaane yare kam nó n wa mecò nnya. ¹⁶ Asei kecáá, ké nó símisi re ukéikó úu ye ukéisaa n fe. Utume úka úu ye uyee u n tũ n fe. ¹⁷ Nò nk̀péni lã nnéi nyule. Nò k̀pére likecáá s̀one, nó nk̀ìhnije yẽ. ¹⁸ Ái nónnénéí kam ne m̀ane. Ne pẽ kam n wée nyule. Amá li pise re lelee Nléecaasimé ritelé-i n wólaalẽ liké wa. Lelee re:

Tó ne uyẽ tóo ricáripí rise-i iluke n le ye ne né panse. ¹⁹ Ne nkpéni nsímé mmú nó símisile nké kelene kam. Nn píyei n ka, ani pree ñmurei re née mpa píyei uwee. ²⁰ Asei kecáá, ké nó símisi re uyee unétume ñ yosí ye né yosile. Uyee kó né ñ yosí ye uyee né n tumme yosile.

Yeesu ye símisi re Yutasi yé piláaró anipe-i u wa (Matiyee 26:20-25; Mariki 14:17-21; Luki 22:21-23)

²¹ Ke Yeesu uu anóo nyẽ pimáa m masí, uripóo ari caai uu re: Asei kecáá, ké nó símisi re nókenécópe unyine yé pinélaaró anipe-i né wa. ²² Kei ke upipiretiki api pree síyu-i pinyáneine lõ pin píseine re úye kuú ne máné? ²³ Likumújé kpe-i, Yeesu pipiretiki kecópe use kuú pree meyá ñ la un ukecáá finu. ²⁴ Simóo Píyee uu ukuwéé-mẽ paípo uu u pise re úye kuú ne máné. ²⁵ Kei ke uyẽ uu pree Yeesu kecáá finepó uu u pise re: Upíima, úye kaá ne máné? ²⁶ Yeesu uu u pese re: Né kekpónópi iyéhe rita. Uyẽ kam ke m pane, uyee lo. Uu pree kekpónópi iyéhe ta uu Simóo Isikariyóoti unmáné Yutasi ke pa. ²⁷ Ke Yutasi uu kekpónópi kẽ lã ñ yosí, Setani uu u loni. Yeesu uu pree u maa re: A ha mekee lã kaa mewai m má wa. ²⁸ Pẽ nnéí pree keluke ke-i ñ we kecópe úka úu kó yo nnya kuu lã u ma. ²⁹ Yutasi yee pree pikuwóólóo múílẽ. Lã nnya ke pimeyá api musí re Yeesu ye u pisele re uké ha lã kai anyá kémee pi m pise lõ. Picó póo músu re née u u maa re uké linyine kpísi uké píwekóo pa. ³⁰ Yutasi uu kekpónópi kpísi uu mese ne mese leepó. Likumújé kpe-i, lin kesine wa.

Isé fale kecáá nsímé

³¹ Ke Yutasi uu piléepó m masí, Yeesu uu re: Li nkpéni Usoi Kepipi ríyu waise, ai kó kẽ nnya Uléécaá pó kó ríyu waise. ³² Lin uyẽ nnya Uléécaá ríyu n waise, Uléécaá

ricuruu yé kə uyě ríyu waise. Ái kə nánhaine uké ne lě n wa. ³³ Sinépipi, nkáripí kam kə nókeneémeé pitóne kpráne. Nó kam ani né wéési. Yare kam Pisuifi pimáa rí masí re: Áni yé fe nəké kei kam n sí ha, limecə kam kə nkpréni nđ maane. ³⁴ Isé fale kam nó pálě te: Ani n lakaane. Nóké kə n lakaane yare ke née nó n la mecə. ³⁵ Nən n lakaane ke mpá úye uu yé yě te nə pinépiretiki le.

Yeesu ye símisi re Piyee yé u kési re úu u nyu

³⁶ Siməə Piyee uu ppe u pise re: Yei kaa sí, Upíima? Yeesu uu u ppe re: Áa yé nkpráni fe pəké kei kam n sí ha, amá pó kam aa kepire né tíkipə. ³⁷ Kei ke Piyee uu kə u pise re: Yo nnya kám yé fe ké nkpréni pó ritiki, Upíima? Te in nkprə ye mu, né mpókprə kpu! ³⁸ Yeesu uu u ppe re: In te nkprə ye mu, pó nnékpə kpu, née yo? Asei kecáá, ké pó símisi re icá iké kelene n kooi, pó kési metaani re áa né nyu.

14

Yeesu yee ncée kapi ye ne Sáa Ulééca-i n ha

¹ Yeesu uu kə upipiretiki pimáa kprá re: Nórínépóə ári kape n caailě. Ani Ulééca ne kefa tene ani kə ně ne kefa tene. ² Sitóne ye Unésáa keyə-i kulúí wele. Ne sinle ké ha ketóne nó nyóəonse. Insá ppe lě, ám yé ppe nó símisi re ne sinle ké ha ketóne nó nyóəonse. ³ Nen n ha ketóne pinyóəonse nó m masí, ne pperile ké nó kpísi ké ne ripéne, nóké kə ne kei kam n we n we nnya. ⁴ Nə kə kei kam n sí ncee nyule. ⁵ Tomaa uu ppe u maa re: Upíima, ári nyu kei kaa n sí, íye kari yé wa təké ne lincee n nyu? ⁶ Yeesu uu u ppe re: Née ncée, née nsímései, née nfáa. Úka úu we yee yé Sáa Ulééca-i n ha kái ně kuú ne ritiki. ⁷ Nən ppe

né n nyu, nó ppe kɔ Unésáa n nyu. Kaí ne neni n kpísi, nɔ u nyule ani kɔ u yenu.

⁸ Filipu pɔɔ ppe re: Upíima, pɔ kpére Sáa ró nyíse, lee ne ró piye. ⁹ Yeesu uu u maa re: Filipu, hái ái neni-me ke tó ne nnǎ arí we, áa kɔ ppe né nyuu? Nkó yee né n yé ye Unésáa yenle. Íye kai wa kaa péé ne maa re ké Sáa nó nyíse? ¹⁰ Áa ne kefa tene re tó ne Unésáa ye pénelenle, nen ukemee we uyẽ un kɔ kenémee we née yo? Nsímé mmú kam nní kɔ n símisi ín kenémee léeri. Amá Sáa yee kenémee ní we yee umewai wai. ¹¹ Ani ne kefa tene re ne Unésáa kémee wele, Unésáa pɔɔn kɔ kenémee we. Ḿpá nɔnsá ne lã kefa n tenene, ani ne lã kam n wai nnya kefa né tene. ¹² Asei kecáá, ké nó símisi re nkó yee ne kefa né n tene pǔ né kɔ menéwai mecɔ wa. Ticuruu u yé menékó metǔhɛ-tǔhɛ wa re Unésáa kémee kam tósu nnya. ¹³ Lã nnéi kani yé ne rinényíri m pise, ne li waine Sáa uké ne Kepipi nnya ríyu yé. ¹⁴ Nɔn ye yo mpuri ne rinényíri m pise, né nó li pa.

Tinó meyekei re Ulééca yé Nfáasɔne pame

¹⁵ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Nɔn né n la, nó ye inésé ritiki. ¹⁶ Né né ppe Sáa we re uké Ucome nó pa uké mesére nókenémee n we. ¹⁷ Uyee nní nsímései Nfaasɔne. Ketě nké pisoí ápi yé fe piké n yɔsí. Ápi n nyáni, ápi kɔ n nyu. Amá nó ne n nyule re n nókenékúrí we. Nó ne mmě né ripéne ní ne nókenémee n we nnya. ¹⁸ Ám nómenécíre yáne yare sikúmampipi. Ne nókenémee ppeerile. ¹⁹ Li tise nkáripí, ketě nké pisoí ápi yé ppe piyéne né rikpá. Amá nó né né yé te ne nfáa mále nnya. Nó ne kɔ sóntile nɔké nfáa m má nnya. ²⁰ Likeyaa kě kani yé céri re tó ne Unésáa ye pénelenle, nen ukemee we, nóɔn kenémee we, néen kɔ nókenémee we.

²¹ Nkó yee inésé ḿ múlĩ un i tikilē yee né la. Unésáa yé kó uyee né n la n la. Nē né kó u n la am kó menécíre u nyíse. ²² Yuuti, ái Yutasi Isikariyōti, uu u maa re: Upíima, íye kaa yé merócíre ró nyíse áa yé ppe ketē nké písoi merócíre nyíse? ²³ Yeesu uu u ppe re: Úye un né n la, u yé nnésímé rimúlú. Unésáa yé u n la. Tó ne Unésáa ari ukekúrí sí, arí ha ukemeé n we. ²⁴ Nkó yee úu né n la úu ye nnésímé rimúlú. Nsímé mmú kam nní nó n símisi n n kó ppe kenémee léeri, amá Sáa yee né n tumme kémee le. ²⁵ Kumúhē nkú-i ke tó ne nnó ari nkpeni nní n we kémee kam lē nó símisi. ²⁶ Nónúcome yee nní Nfáasone ke Sáa Uléecaa uú ne rinényiri m pámene. Mpe mee mpá yo nó céésine nn kó lē nnéi kam nó n símisi nó léise. ²⁷ Ne nkpeni nkíhnihe ne nó riyá. Nnékíhnihe kam nó n he. Ái sisoipipi mehe meco kam nó he. Nórínépó ári kape caai, iwame íi kape kó nó n we. ²⁸ Yare kam nó m maa re: Né nó riyá am ha kó nókenémee pperi. Nōn né n la, kam nní Unésáa kémee n sí, li yé ppe nó n láárúle re ne ukemeé sí nnya. Unésáa ye né fele. ²⁹ Ne nsímé mmú nnéi nó símisile nké kelene kam te nn píyei n ka, nōké ne kefa n tene nnya. ³⁰ Am nkpeni ne meyá písímé nó kpáne. Ketē nké uyōpi ye wemele. Úu nnahe nka kenécáa má. ³¹ Amá ketē nké písoi piké ne n céri re ne Sáa lale nnya kam ye lē kuu ye né m ma wa. Ani nté yisi tōké ncée kpísi.

15

Yeesu yee fiinyi kulée

¹ Yeesu uu pimáa pi kpá re: Nē ne fiinyi kulée riyíkí le, Unésáa yee kuute. ² U ye mpá nlése n-ye mee kenécáa n tóraalē n n ye ppe mári rikéle uu kó iyee m máru héru, ii ppe meyá pimáre kpá. ³ Icéláa nnyí kam nní nó m pa

ye pihéré nó masile ani pɛɛ nkpáni cáká-cáká. ⁴ Tóké m pénéłē nɔn kenémɛɛ we yare ke née nókenémɛɛ í we mɛcɔ. Nlése nnsá ne kulée n toraalē, ńn ye fe nké mmɛcire n we ńń ne apipi maru. Limɛcɔ ke ńń áni yé fe nóké linyine yoriye nɔnsá ne né m pénéłē. ⁵ Née kulée riyíkí, nńo ilése. Nkó yeɛ ne né m pénéłē un ne we yare ke née ukemɛɛ í we mɛcɔ yeɛ ye linyine yoriye. Insá ńń, áni yé fe nóké apipi toresi. ⁶ Úye unsá ne né m pénéłē uké ne n we, pi ye ketahai-mempɔ u fómɔle yare nlése, uu kóosi api pɛɛ ilése kóima iyē cápine api nna sé íí torɛ. ⁷ Nɔn ne né m pénéłē nɔn ne kenémɛɛ n we, nnésímé nn kɔ nókenémɛɛ n we, ani ye lē kani ń la pise, pi yé nó li pa. ⁸ Nɔn apipi meyá n toresi, nɔ lē nyísele re nɔ pinépiretiki le. Unésáa uu pɛɛ ríyu yenu. ⁹ Ne nó lale yare ke Sáa uu né ń la mɛcɔ. Ani ńla mmē kémɛɛ n we. ¹⁰ Nɔn inésé m múlīlē, nnéla kémɛɛ kani lē we yare kam Unésáa isé rimmúlú am pɛɛ unla kémɛɛ n we mɛcɔ.

¹¹ Ne lē nó símisile nóké ne menécɔ mpóonare m má, nónnépóonare nké kɔ n we ne nketɔ-pɔ nnya. ¹² Isé iyē kam nó ń pálē yeɛ re: Ani n lakaane yare kam nó ń la mɛcɔ. ¹³ Lelɛɛ n fe ke usoi uu ye ne n nyíse re u ńla píima mále yeɛ re: Usoi uké unfaa cire kpísi uké upisane riyu kecáá he. ¹⁴ Nɔn ye lē kam nó m pise n wa, nɔ pinésáne le. ¹⁵ Ám nkpéni piséi nó kpáne re pikéikó. Ukeikó úu ye n nyu lē ke ukeisaa uu n wai. Lē nnéi ke Unésáa uu né n nyíse kam nó céesi. Lē nnya kam nó sée re pinésáne. ¹⁶ Ái nńo né wée, née nó wée am nó tum te ani n ńme ani ha pikéi wa líké yóriye ńpá píyei-pɔ. Lē kémɛɛ, Unésáa yé pɛɛ lē nnéi kani yé ne rinényíri u m pise nó pa. ¹⁷ Lē nnya, lē kam nó m pise yeɛ re ani n lakaane.

Ketē nké pikó ye Yeesu ne upipiretiki ipuri yulu

¹⁸ Yeesu uu kō pimáa pi kpá re: Ketē nké pikó pin nóinépuri n yulu, ani ceri re inépuri kapi mefoí yè kelene. ¹⁹ Nōn pēe ketē nké pikó, pi yé pēe nóinépuri n la re nō pipikó nnya. Amá káni nní ketē nké pikó, am kō nó wée, nó ne pē áni pēe líka pēnelē nnya, ápi pēe nóinépuri la. ²⁰ Ani rinóo tē kam nó m ma léise re: “Ukeikó úu ye ukeisaa n fe. Pin né n wéékuselē, ani n nyu re pi kō nō wéékusene, pin ye nnésímé rimmúlú, pi yé kō nō nkó rimúlú.” ²¹ Amá nē nnya kapi lē nnéi nó waine, kápi nní uyee né n tumme n nyu nnya. ²² Nensá pēé n ka, nensá pēe kō pi n símisi, ápi yé pēe akópe m má. Ápi nkpéni nka má piké ne piakópe yaríi. ²³ Nkó yee inépuri n yúlu ye kō Unésáa ipuri yulule. ²⁴ Nensá pēe pikecōpe mewai n wapisi ke úka mpuri úu n wailē, ápi yé pēe akópe m má. Amá pi nkpéni me yenle api kō pēe tó ne Unésáa ipuri yulu. ²⁵ Lelēe piisé kēmee n wólaalē liké ne n wa nnya kai lē wai. Lelēe re: Méwoo kapi inépuri yulu.

²⁶ Ucome yee n sōnti yee nní nsímései Nfaasōne karí ne Sáa rinyiri nókenémee n tumtine. Sáa kēmee kuu léeri uké kenécáá aseéra lese. ²⁷ Nō né kenécáá aseéra lese re tó ne nnō tóo hái kékoraane-me we nnya.

16

¹ Ne lē nó símisile re áni kape ne Ulééca ncee kēmee ní loó nnya. ² Pi yé kam api ayómeyáhaalee kēmee nó lákase. Ticurruu li kumúnjé kunyine-i sōnti ke usoi uu yé un nó n kpu, uú m músu re Ulééca kuu lē inyóōnse wai. ³ Kápi pí kai Unésáa nēe nē n nyu nnya kapi lē waine. ⁴ Ne lē nó símisile re lin n ka lin lē n wai, nké ne n léise re ne nó símisi nnya. Tó ne nnō tóo pēé we nnya kám hái kékoraane-me nó símisi.

Nfáasōne pikéi

⁵ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Uyee né n tumme kέmμε kam nkpeni nní tósu, nó úka úu kɔ né pisene re: Méye kaa sí? ⁶ Kam lē nó n símisi nnya ke nóanépóo aa lē meyá caai. ⁷ Mpa ne lē, né nsímései nó símisi: Nen n tómpo, li yé nó rilaa ai tósu. Li we re nensá n tómpo, ucome úu ppe nókenémee sónti. Amá nen n tómpo, né nó u tumme. ⁸ Un píyei n ka, u yé ketē nké písoi akópe pi nyíse. U yé kɔ lē kapi ye n sée re aseí ne lē ke Ulééca u yé ne usoi n túhaane pi símisi. ⁹ Piakópe ye nnyé re ápi ne kefa né tenelē. ¹⁰ Asei nyee re Unésáa-i kam sí, áni kɔ piyéne né kpáne. ¹¹ U yé lē ke Ulééca u ye ne usoi n túhaane pi símisi. Lelē re u ne ketē nké uyɔɔpi pitúhaane masile.

¹² Ne nsímé meyá mále ké nó símisi. Amá nkemee pikome yé nkpeni ne nó pɔlesi. ¹³ Nsímései Nfaasone mmē nn píyei n ka, n yé tíyese ani nsímései nnéi kóm. Ái nnnape cire knn ne símisine, amá lē nnéi knn n kó knn nó símisine, nn kɔ lelē masí kepire n waine nó símisi. ¹⁴ N sóntile nké ríyu né waise. Li we re mmē kam n símisi knn sónti nké nó ritéjse. ¹⁵ Lē nnéi ke Unésáa uu m má ye linékó le. Lē nnya kam maa re mmē kam n símisi ke nsímései Nfaasone mmē nn sónti nké nó ritéjse.

*Mpóo*caai yé kam nn panse mpóonare

¹⁶ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Li tise nkáripí, áni yé kɔ piyéne né rikpá, ai kɔ nkáripí kpáse, ani kɔ piyéne né kpá. ¹⁷ Kei ke upipiretiki kecɔpe pinyine api ppe pípiseine ló te: Nsímé mmú kuu nní n símisi aseí re íye? U re: Li tise nkáripí, áni yé kɔ piyéne né rikpá, ai kɔ nkáripí kpáse, ani kɔ ppe piyéne né kpá. Li we re Unésáa-i kam sí. ¹⁸ Lē kuu nní m maa re “li tise nkáripí” aseí re íye? Ári nyu lē kuu n símisi. ¹⁹ Yeesu un nyu re pi lale piké nsímé u pise, uu ppe pi maa re: Nɔ nómenécɔpecire píseine re ne maa re “li tise

nkáripí, áni yé kò piyéne né rikpá, ai kò nkáripí kpáse, ani kò ppe piyéne né kpá, née yo?" ²⁰ Asei kecáá, ké nó símisi re nó kam ani ye téni nóanépóo aa kò caai, amá ketē nké pikó pin nkíhniye kémee we. Nó kam ani mpóo caai kémee n we, amá nónnépóo caai yé kam nn panse mpóonare. ²¹ Unósi yèè un kémare-i n we, uripóo yèè n caailenle re ituye ye tu re uké íwe píima li nnya. Amá un pimáre m masí, uu uiwe palei. Li ye u n láárúle re u kewá mari nnya. ²² Limecò ke nḡ apóo aa kò nképéni caailē. Amá ne sónti ké kò piyéne nó rikpá, nóanékiḡ aké ppe níhesi, úka úu yé kò fe uké mpóonare mmē nó lese.

²³ Áni likeyaa kē níka pipise kò né kpáne. Asei kecáá, ké nó símisi re Sáa yé lē nnéí kani yé rinényíri ne u n we nó pa. ²⁴ Háí ne neni-me áni kahane rinényíri ne linyine n we. Lē nnya, ani ye we uké nó he nónnépóonare nké n we ne nketo-pó.

Yeesu ye ketē kecáá nínanḡ nnéí feriyé

²⁵ Yeesu uu kò upipiretiki pimáa kpá re: Sinyárū kam ne nsímé nnéí nó símisi. Kumúḡé kunyine yé kam ám yé ppe lē nó n símisi, amá am ye ppe Sáa kecáá nsímé nó símisi kpáii. ²⁶ Nó ha likeyaa kē tinényíri ne linyine Sáa we. Ám maa re né nḡ nnya u risuúluse. ²⁷ Kani né í la nnya, Sáa ricurruu ye kò nḡ lale, ani kò ne kefa tene re Ulééca kémee kam léeri nnya. ²⁸ Sáa kémee kam léeri kam ne ketē kecáá ka. Ne nképéni lē ketē nté yisile ké Sáa kémee pele. ²⁹ Kei ke upipiretiki api ppe u maa re: Pó nképéni ró símisile lin kpáii, áa nképéni ne sinyárū tó símisi. ³⁰ Tó nképéni cériile re pó mpá yo nyule, ái nképáni we piké nnyine pó pise. Lē nnya karí ne kefa tene re Ulééca kémee kaa léeri. ³¹ Yeesu uu pi pese re: Nò nképéni ne kefa tenele, née yo? ³² Kumúḡé kunyine yé kam, ticurruu ku pikáme

masile, kani yé mekó mekó rinkpíi ani menécíre yá. Amá ám menécíre we, Sáa ye kenékúrí wele. ³³ Ne lē nnéi nó símisile re ani ne tó ne nnó kupéneco kέmεε nkίηηiηe-i n we nnya. Nó sántile nóké ketē nké kecáá íwe píima ne m pansente, amá ani n kahari, ne ketē kecáá nnaηe nnéi píferiyε masile.

17

Yeesu ye upipiretiki kecáá keyóme yáasi

¹ Ke Yeesu uu lē písímé m masí, uu pεε keléεcaa-mē weríi uu re: Ituηe ye tule, Sáa. A Kεpópipi ríyu waise, kē keké kó pó tíyu waise. ² Pó sisoipipi nnéi kecáá nnaηe ke hele re keké pē nnéi kaa keanipe-i n wa nfáa teneciré he. ³ Nfáa teneciré mee piké pó céri re mepócíre póo Uléεcaa sei, piké kó Yeesu Kirisi kaa n tumme ceri. ⁴ Ne ketē kecáá ríyu pó waisele am kó pikéi kaa né n forii wai. ⁵ Lē nnya Sáa, a nképni kεpóyu-i ríyu tē karh pεε kεpómee m má aa kelene ketē nké wai né waise. ⁶ Ne tíyesele pisoi pē kaa ketē kecáá n lése aa anénipe-i wai api pó céru. Póo pεε pi te, aa pi kpísi aa anénipe-i wai pin mpósímé múílē. ⁷ Pi nképni cérile re kεpómee ke lē nnéi kaa né m pa ai léeri. ⁸ Nsímé mmē kaa né m pa kam pi símisi api ηmurεi api kó meyíkíyiki céru re kεpóméé kam léeri, api kó ne kefa tene re póo né tumme.

⁹ Pē kecáá kam pó yáasi. Ai ketē nké pikó kecáá kam yáasi, amá pē kaa anénipe-i n wa kecáá kam pó yáasi re póo pē te nnya. ¹⁰ Póo lē nnéi kam m má te. Néε kó lē nnéi ke póo m má te. Leleε kó nyíselē te pó pikemee ríyu né waisele. ¹¹ Ám kó nképni ketē kecáá we, amá pē ne kó ne kekecáá wele. Kεpóméé ke néε tósu. Sáa Uléεcaa, Uléεcaa yeε úu akópe m má, a pi rimúlú piké rinóo rise m má yare ke tó ne mpó ari m má meco. ¹² Ke tó ne pē arí

πρε ή we, tipónyíri kamή πρέ ne pē kaa né rimmúise kecáa
 paílē. Ne πρε pikεcáa ripaile ήsone, piuka úu pō, insá uyē
 kai n waime re uké pō yare kai Nléécaasimé ritelé kέmεε n
 wólaalē mεcire. ¹³ Ncée-i kam nní lē we nen kerόμεε tósu.
 Kumúné nkú-i kam nní ketē kecáa ή we kelene nnya kam
 lē pi símisi re mpóonare kam m má nké pi wa ne nketo-
 pō. ¹⁴ Nē ne mpósímé pi céesile ketē nté pikó api piipuri
 yulu re ápi ketē nté pikó, yare ke nē ám kō ketē nté ukó
 nnya. ¹⁵ Ám pó welu re a ketē nké kecáa pi yukuse, amá
 ne pó welu re a pikεcáa ripaí ukpááree Setani úu kape pi
 rica. ¹⁶ Ápi ketē nté pikó, yare ke nē ám kō ketē nté ukó
 mecō. ¹⁷ A nsímései kpísi aá ne pi pansese pipókó ne kέto-
 pō. Mpósímé μεε aseí. ¹⁸ Yare kaa ketē nté pisoí kέmεε
 né n tū mecō ke née kō ketē nté pisoí kέmεε pi tū. ¹⁹ Ne pē
 nnya menécíre kpísile am pó pa re nsímései nké tíyese pē
 póoké kō pimεcire kpísi piké pansese pipókó.

²⁰ Ái kō pē ηmane nnya kam pó welu, amá pē kapi n
 sónti piké nsímé rin-yóó piké ne kefa né tene nnya kam
 pó welu. ²¹ Ne pó welu re a tíyese piké rinóō rise wa. Yare
 ke pō Sáa, aa kenémεε ή we néen kō kerόμεε we, pē piké
 kō m pénelē pin ne kerόμεé we ketē nté pikó piké ne n céri
 re póō né tumme nnya. ²² Meyóopi mē kaa né ή he kam pi
 he piké ne rinóō rise m má yare ke tó ne mpō ari m má
 mecō. ²³ Ne ne pi pénelenle nen ne pikεmεé we, póon kō
 ne nē pénelē pōn ne kenémεé we. Lē kέmεé kapi yé fe api
 rinóō rise m má ne kέto-pō, ketē nté pisoí api kō ne ceru re
 póō né tumme, pōn kō pi la yare kaa né ή la mecō. ²⁴ Sáa,
 ne la re pē kaa né rimmúise piké ha kei kam ή wene n we,
 piké ne meyóopi mē kaa né n he n yé nnya. Póō né me he
 re pō né lalē aa kelene ketē wai nnya. ²⁵ Sáa aseí ute, ketē
 nké pikó ápi pó nyu. Amá nē ne pó nyule, mpí póō kō ceru

re p̄o n̄e tumme. ²⁶ Ne t̄yesele api rip̄onȳiri ceru, nen k̄o we nen wai re pik̄e pic̄ere ti rikp̄á, n̄la mm̄e kaa n̄e n̄ la nk̄e ne pikemēe n we k̄e k̄o ne pi m p̄enel̄e nen ne pikemēe we nnya.

18

Yeesu metine

(Matiyee 26:47-56; Mariki 14:43-50; Luki 22:47-53)

¹ Ke Yeesu uu l̄e pisim̄e m̄ masí, u ne upipiretiki api yisi api Setur̄o kefaṅaa met̄eḡ-m̄e s̄i apí ha keléecare kenyine kee kei n̄ we kémee lomp̄o. ² Yutasi yee Yeesu n yáá ye kei nyule. Yeesu ne upipiretiki ȳēe p̄ee kei mes̄ere cáp̄inele. ³ Kei ke Yutasi uu yisi uu pis̄óca kp̄isi uu k̄o Uléecaa keyo pim̄er̄e ke p̄ep̄ee ye Uléecaa inȳoṅse n wa piw̄éese ne Pifarisi api n tump̄o ne p̄ene, pin iyúipuke ne sífiráa ne it̄opilū muleil̄e. ⁴ Yeesu ye p̄ee lelee u n waine pinyuwe máálenle, uu p̄é̄e ne nȳoṅp̄o uu pi pise re: Úye kani w̄éesi? ⁵ Api u p̄ese re: Nasareti uk̄o Yeesu. Uu p̄ee pi p̄ese re: N̄ee lo! Yutasi yee u n yáá ye p̄ee kei wele lin ne l̄e wai. ⁶ Kumúḡe kpe-i ke Yeesu uú p̄ee pi m̄ maa re: N̄ee lo, pi ip̄ir̄e p̄ir̄e ne s̄oṅele apí ha ne l̄olu. ⁷ Yeesu uu k̄o pipise pi kp̄á re: Úye kani w̄éesi? Api re: Nasareti uk̄o Yeesu. ⁸ Yeesu uu p̄ee pi p̄ese re: N̄té ne nó maa re n̄ee lo. In te n̄é kani mesei w̄éesi, ani pic̄o riyá pik̄e t̄omp̄o. ⁹ L̄e kuú p̄ee mekee m̄ ma lik̄e ne n wa nnya kuu l̄e ma. U p̄é̄e maa re: P̄e kaa n̄e rimmúise, úka úu ne n̄e p̄o. ¹⁰ Sim̄o Piyee ye p̄ee rit̄eḡe caacaa múilenle. Uu ri mahani uu Uléecaa usina ukeik̄o use kutu luke-luke sem̄. Pi ye ukeik̄o uȳe s̄ee re Malikuusi. ¹¹ Kei ke Yeesu uu p̄ee Piyee maa re: A rip̄ót̄eḡe kukai kémee p̄esep̄o. Íwe iȳe ke Un̄ésáa uu wa re k̄e li. Ám kape p̄ee i li, n̄ee íye?

Pi Yeesu ne Ana kémee ha

¹² Pisóóca pẽ ne piukpeenwai ne Pisuifi piméré api pɛe Yeesu tini api paasi ¹³ apí ne Ana keyo u sĩ kelene. Ana ye pɛe Kayifu ye kumúnjé kɛ-i isína n tú ulóhó ɛ. ¹⁴ Kayifu ye pɛe Pisuifi piwéése mesəhə rikpá re: Li kutəsi we re usoi use uké kuyu nnéi nkɔ kpu.

Piyee ye kesi re úu Yeesu upiretiki

(Matiyee 26:69-70; Mariki 14:66-68; Luki 22:55-57)

¹⁵ Pi pɛe lɛ ne Yeesu tósule, Simə Piyee ne uupiretikico unyine pin Yeesu tikilɛ. Usína ye pɛe upiretiki uco uyɛ nyule. Lɛ nnya kuu fe u ne Yeesu api kucə usína keyo-i lomɔ. ¹⁶ Amá ketahai ke Piyee pɔɔ nyere uu ne ripoo kə. Kei ke uupiretikico uyɛ ke usína uu nní n nyu uu pɛe léeme uu ne unósikeikó uyee ripoo-i m mé símisi uu pɛe Piyee tamɔ. ¹⁷ Unósi uyɛ uu pɛe Piyee pise re: Ntɛ pɔ ne kə utisi uyɛ upiretiki ɛ? Piyee uu re: Aaí, ám utisi uyɛ upiretiki. ¹⁸ Nnyiye ye pɛe likumúnjé kɛ-i wele. Pikeikó ne piméré api pɛe nkalena wai api kekále wai pin pɛe wéni. Piyee pɔɔ kə pikemeé hapə uu n tú un nna wéni.

Usína ye Yeesu nsímé píseise

(Matiyee 26:59-66; Mariki 14:55-64; Luki 22:66-71)

¹⁹ Usína uu Yeesu upipiretiki ne uicélaa kecáa píseise. ²⁰ Yeesu uu u pɛse re: Ḿpá úye keyu-i kam símisi am kə mesére Pisuifi ayomeyáhaalee-i ne Ulééca keyo-i ke Pisuifi nnéi api ye n cápine céesi. Ám ketume nka meyaa ma. ²¹ Yo nnya kaa pɛe né píseise? Pɛpɛe n kó nen símisi kaa yé pise re yo kecáa kam pi símisi. Pẽ ne nyule n̄səne lɛ ke née n̄ ma. ²² Ke piméré pẽ use uu lɛ n kó, uu Yeesu kɛpese tɔlu uu u pise re: Lɛ kaa yé pɛe usína rinó pɛseɛ? ²³ Yeesu uu pɛe u maa re: In te ám n̄səne símisi, a né símisi kei kam m púnne. Amá in te ne n̄səne símisile, yo nnya kaa

πρε νέ πι? ²⁴ Ana uu πρε u kpísi un lē pahaalē uú ne usína Kayifu u papō.

Piyee ye kō pikēne rikpá re úu Yeesu nyu

(Matiyee 26:71-75; Mariki 14:69-71; Luki 22:58-62)

²⁵ Simōō Piyee ye πρε likumúhē kpe-i wele un nna wéni. Api u pise re: Nté pō ne kō utisi uyē upiretiki le? Uu késu uu re: Aái, ám utisi uyē upiretiki. ²⁶ Usína ukéikó use ye πρε utisi uyē ke Piyee uu kutu rinsem umarecō le. Uu πρε Piyee pise re: Ái nó ne uyē kam aléé kecare-pō yé? ²⁷ Piyee uu kō Yeesu pikēne kpá. Mese ne mese, icá ii kooi.

Pi Pilati kēmee ne Yeesu túhaane

(Matiyee 27:1-2, 11-14; Mariki 15:1-5; Luki 23:1-5)

²⁸ Api mmare mare Kayifu keyō-i Yeesu kpísi apí ne riyōōpipoō sī. Amá Pisui fi piwéése api πρε lompo re ái kape mékperinkpe pi waise, ápi yé πρε fe piké nkpo melóō anyá li nnya. ²⁹ Lē nnya ke Pilati uu léepō uu pi léepō, uu pi pise re: N-ye kani ne usoi nkó túhaane? ³⁰ Api u pese re: Usoi nkó unsá πρε mewai kópe n wai, ári yé πρε apónipe-i u wa. ³¹ Kei ke Pilati uu πρε pi ma re: In lē, ani u kpísi aní ne nórínécúruu u túhaane yare kai nónésé kēmee m pise. Pisui fi api u pese re: Ári ncée má tóké unyine kpu.

³² Tinóō tē ke Yeesu uú πρε m ma uú ne nkpo mmē kuu n kpine kecáá símisi kai lē titiki. ³³ Pilati uu riyōōpipoō-i lompo uu Yeesu pise re: Póō Pisui fi Uyōōpii? ³⁴ Yeesu uu re: Póō ripóócúruu lē pise néē unyine ye nnésímé pó símisi? ³⁵ Pilati uu re: Pō nyu re nē ne Usui fi le? Mpōpuri pikó ne pēpē ye Uléécaā inyóōnse n wa piwéése πρε anénipe-i pó wa. Yo kaa mpíi wa? ³⁶ Yeesu uu re: Kenéyōōpitē áke ketē nté kekó. Nen πρε ketē nté iyōōpi n le, pinékeikó yé πρε kenécáá atōpi wa re ápi kape Pisui fi anipe-i né wa nnya. Amá inéyōōpi íi nkpani ketē nté ikó. ³⁷ Kei ke Pilati uu πρε

u pise re: Lẽ nnya, pɔ uyɔɔpi læ? Yeesu uu re: Lẽ kaa nní ma. Ne uyɔɔpi læ. Pi né mǎrile am ketẽ kecáá weri re ké nsímései kecáá símisi. Nkó ye nsímései m má yèè kutu né ricɔle. ³⁸ Pilati uu u pise re: Yo kapi ye sée re nsímései?

Ke Pilati uu lẽ Yeesu pipise n̄ masí, uu yisi uu piléepɔ kprá uu Pisuiifi læepɔ, uu pi maa re: Nẽ ám yẽ yo kuu caai nnya kapi yé ne u n̄ kpu. ³⁹ Amá li nókenémee inyékii læ re ké ye n̄pá nkɔ meló anyá áye kémee ukpaniikó use unyine akpanii tɔ. Nɔ la re ké Pisuiifi Uyɔɔpi akpanii nó tɔ? ⁴⁰ Api ppe picáái kprá re: Aaí, áí uyẽ, a Parapasi akpanii ró tɔ. Parapasi ye ppe kɔ usoi kpráree læ.

19

¹ Kei ke Pilati uu ppe ncée he re piké Yeesu tĩ piké iséi u súúkee. ² Pisóóca api inípe ne riyɔɔpikɔy yóóni api u kipise, api kɔ kukpélenku wé nyaii kpísi api u tani. ³ Api ppe ukékúrí nyɔsɔpɔ api ye ppe re: Tɔ pɔ yáasi, Pisuiifi uyɔɔpi! Apí ne sipese u tɔlu.

⁴ Pilati uu kɔ piléepɔ kprá, uu pisoí ppe n cápinelẽ maa re: Uyee nkó kar̄n ne ketahai nó léeme n̄ké céri re ám yẽ yo kuu caai nnya kapi yé ne u n̄ kpu. ⁵ Yeesu uu ppe léepɔ un tiyɔɔpikɔy kapi ne inípe n yóð kipilẽ un kɔ kukpélenku wé nyaii tanaalẽ. Pilati uu ppe pi maa re: Usói uyee nkó! ⁶ Ke ppepe ye Uléécaá inyóonse n wa piwéese ne piméré api u n yẽ api cáái re: A kunapéékóó kecáá u karií! A kunapéékóó kecáá u karií! Kei ke Pilati uu ppe pi maa re: Ani nórínécúruu u kpísi aní ha karií. Nẽ ám yẽ yo kuu caai nnya kapi yé ne u n̄ kpu. ⁷ Pisuiifi api u ppe re: Tɔ isé inyine mále ye m pise re uké kpu re u umecire waise Uléécaá Kepipi nnya. ⁸ Ke Pilati uu anó nyẽ n kó, iwame ii meyá pilone u kprá. ⁹ Uu riyɔɔpipoó-i lompɔ uu Yeesu pise re: Pɔ yei ukó læ? Amá Yeesu úu rinóó u yosí.

¹⁰ Pilati uu pɛɛ u maa re: Áa la pəké rinóó né yósi, née yo? Áa nyu re né fe am tíyese api pó yá née am tíyese api kunapéékóó kecáá pó karií? ¹¹ Yeesu uu pɛɛ u pɛɛ re: Áa h́nɔɔɛ h́ka kenécáá má, insá mmē ke Uléécaá uu pó ḿ pa re a kenécáá m má. Lē nnya ke uyee apónipe-i né h́ wa akóɔɛ aa apókó fe. ¹² Kaí ne kumúh́é kpe-i n kpísi, Pilati uu pɛɛ n wéési uké Yeesu riyáɔɔ. Amá Pisuífi api sicááila loni re: Pɔn u rin-yáɔɔ, áa pɛɛ Rɔm uyóɔɔpi usane! Usoi nkó yee umecire n nyáni re uyóɔɔpi ye Rɔm uyóɔɔpi ulaarɔ le. ¹³ Ke Pilati uu anóó nyē n kó, uú ne Yeesu ketahai leepɔ, uu pɛɛ ha kei kapi ye n sée re aséhéwéépi kelō riyóɔɔpitū kecáá tone. Pi ye kelō kē Mé-epiree kémee sée re Kapata. ¹⁴ Liké ne n weesi piké nkɔɔ melóó anyá n li, ituɔɔ kecíre kumúh́é kaí pɛɛ lē we. Pilati uu Pisuífi maa re: Nónunéyóɔɔpi ye nkó! ¹⁵ Amá api pɛɛ sicááila loni re: A kpu! A kpu! A kunapéékóó kecáá u karií! Pilati uu pi pise re: Ké nónunéyóɔɔpi kunapéékóó kecáá karií? Pɛɛɛ ye Uléécaá inyóɔɔnse n wa piwéése api u pɛɛ re: Rɔm uyóɔɔpi memáá, ári uyóɔɔpi úka ucɔ má. ¹⁶ Uu pɛɛ Yeesu kpísi uu pianipe-i wai re piké ha u karií.

Pi Yeesu kunapéékóó kecáá karií

(Matiyee 27:32-44; Mariki 15:21-32; Luki 23:26-43)

Api pɛɛ Yeesu kpísi apí ne tómpɔ. ¹⁷ Yeesu uu uricuruu kunapéékóó kpē kecáá kapi u n kariine cɔni uú ne kuyu-i léepɔ, uú ne kelō kē kapi ye n sée re Kúyu Kɔɔɔo sī. Pi ye kei ne Mé-epiree sée re Kɔlikɔta. ¹⁸ Kei kapi u ne pisei pité pinyine anapéékóó kecáá karií, ucɔ uilúké ise, ucɔ icɔ, Yeesu kunapéékóó aku pɛɛ kecɔɔɔɔ n we. ¹⁹ Pilati uu kɔ tíyese api kekpénkpélépi kecáá wólu api kunapéékóó kecáá karií. Pi kekecáá wó re: Nasareti ukó Yeesu, Pisuífi uyóɔɔpi. ²⁰ Pisuífi meyā api iwóí iyē keeni, kaí ne kei kuyu n kólē nnya. Mé-epiree ne Mélatɛɛ ne Mékireki kapí ne

wɔi. ²¹ Pisuifi pɛpɛ ye Ulééca inyóɔnse n wa piwéése api Pilati maa rɛ: Pi wɔi rɛ Pisuifi Uyɔɔpi, amá a wɔi rɛ u maa rɛ: Nɛ Pisuifi Uyɔɔpi lɛ. ²² Pilati uu pi pese rɛ: Lɛ kam n wɔi kam wɔi.

²³ Kɛ pisóɔca api Yeesu kunapéékɔ́ kɛcáá pikarii n masí, api uilũ kpísi api hóɔne api afiri ana wai, nɔ́pá usóɔca úye uu rifiri rise kpísi. Api kɔ ukukpɛlenku wéé nyaii kɛpɛ áku nnyelaa m má kpísi. Mesame kapi ku yóɔ kɛcáá nɛ metene-pɔ. ²⁴ Api pɛɛ pimeɔɔpɛcɛre n tee rɛ: Ári kape ku ricééri. Amá tɔké paɔai arí nɛ yenu uyɛɛ yé ku n kpísi. Li lɛ wale liké nɛ lɛlɛ Nléécaasimé ritelé kɛmɛɛ n wólaalɛ kɛcáá rintíki nnya. Li wólaalɛ tɛ:

Pi inélũ hɔɔne api paɔai apí nɛ uyɛɛ yé kunékpɛlenku wéé nyaii n kpísi yenu. Lɛ kɛ pisóɔca api n wa ye lɛ. ²⁵ Kunapéékɔ́ kpɛ kɛcáá kɛ Yeesu uu pɛɛ n kariilɛ kekúri kɛ úni nɛ úni uwá nɛ Kulopaasi unɔsi Maari nɛ Makitala kuyu ukó Maari apí pɛɛ nyenu. ²⁶ Yeesu uu úni yenu, uupiretiki uyɛ kuú pɛɛ n la pɔɔn úni kekúri nyenu. Yeesu uu úni maa rɛ: Unósi, upóɔmáne ye neni nkó. ²⁷ Uu kɔ uupiretiki uyɛ maa rɛ: Upóni ye neni nkó. Kaí nɛ kei n kpísi, uyɛ uu pɛɛ Yeesu uni kpísi uu ukeyɔ-i yekei.

Yeesu nkɔ

(Matiyee 27:45-56; Mariki 15:33-41; Luki 23:44-49)

²⁸ Kɛ Yeesu uu n yé tɛ u lɛ nnéi kuu piwai n ka piwai masilɛ, uu rɛ: Nniré ye né wele. Liké nɛ lɛlɛ Nléécaasimé ritelé kɛmɛɛ n wólaalɛ kɛcáá rintíki nnya kuu lɛ ma.

²⁹ Kulũ kunyine ye pɛɛ kei kekúri nɛ píta nyɛɛɛ-nyɛɛɛ meyiɛ yisunule. Pisóɔca api kuyú kpɛ kapi ye n sée rɛ isɔɔpi kekɔ́api kpísi, api sinéɛ sinyine píta nyɛɛɛ-nyɛɛɛ pɛ fɛ api kekɛcáá tuhu apí nɛ Yeesu nnɔ́ kuwéé-mɛ sí.

³⁰ Yeesu uu píta nyɛɛɛ-nyɛɛɛ pɛ sɔɔmú uu pɛɛ rɛ: Mɔ́pá

yo ye piwai masile. Kuu lē m ma, uu pē kpará, nfáa nn tēnē.

Usóóca use ye Yeesu ilúké ne kupáj luri

³¹ Likeweesi kē kewénteyaa ketúnjē. Kewénteyaa kē ne kō pē keyáa píima le. Sisoikópe ási kapē ne kewénteyaa kē ketúnjē kunapéékóó kecáá n kólóilē nnya, api Pilati pise re uké tíyese piké apái si selesi api pē si súisente.

³² Pisóóca api péé hapō api písoi pité pē ne Yeesu kapi kesé u karií ufoí apái selu, api kō ulírū akó selu. ³³ Api Yeesu-i tuiṗō. Kapi n yé te u pikṗō masile nnya, ápi pē apái u sei. ³⁴ Amá písóóca pē use uu ilúké-i kupáj u tuhu uu luru, mēse ne mēse, ménye ne míni amē léeri. ³⁵ Uyēe mewai mē n yé ye maa re aseí ye nyē. Lē kuu m ma ye kō aseí le. Uyēe nyule re aseí kuu símisi. U símisile re nóké kō ne kēfa tēnē. ³⁶ Li lē wale liké ne lēlē Nléécaasimé ritelé kēmēe n wólaalē tintiki nnya. Lēlē re:

Ápi ukukōhō kúka selunē. ³⁷ Li kō rikelō kecō-i wólaalē te: Pi yé kam api ye uyē kapi ilúké n luri kuwéé-mē n nyáni.

Yeesu mekulaa

(Matiyee 27:57-61; Mariki 15:42-47; Luki 23:50-56)

³⁸ Lē memáá, Arimatee kuyu ukó kapi ye n sée re Yosefi uu Pilati ncée welu re uké Yeesu kpísi uké ha kulesi. Pilati uu ḡmurei. Pisuiḡi iwame ye pē Yosefi uyē wele, úu pē lē nnya nyíselē te u Yeesu upiretiki le. Uyēe ha uu Yeesu kpísi uú ne tómpō. ³⁹ Nikotem ye kesine kenyine Yeesu kēmēe n ha, pōó kō tulaaliye pē kapi ye n sée re miiri ne alowēesi mecōhōne sikiloo afeetaani kumúnjē ne hapō. ⁴⁰ Piketé api Yeesu kpísi api sisánjápampi pílesi, api tulaaliye pē u fom yare kapi ye pē Pisuiḡi inyekii kēmēe usoi n kúlesi mecō. ⁴¹ Kei kapi Yeesu kunapéékóó kecáá n karií kekúrí ke keléécare kenyine aké péé we. Nhóre fale nnyine kēmēe kápi úka n wailē ye pē keléécare ke-i wele. ⁴² Likeweesi

kee Pisuiŋi kewénteyaa. Nhóre nn kə ne kei kəlĕ. Api lĕ nnya kei Yeesu waiɓə.

20

Nhóre ye meɓmanɛ we

(Matiyee 28:1-8; Mariki 16:1-8; Luki 24:1-12)

¹ Kewénteyaa ukóso, Makitala kuyu ukó Maari uu kemaresine yisi, lin hiihiilĕ uu nhóre-i sí, uu yenu re pi ripare kapi nhóre rińfi lesele. ² Uu itóó wai uú ne Simə Piyee ne uupiretikicə uyĕ ke Yeesu uú pɛe meyá n la leɛɓə, uu pi maa re: Pi Upíima nhóre kémee lésele, ári nyu yei kapi u wa. ³ Kei ke Piyee ne uupiretikicə uyĕ api yisi api nhóre-i sí. ⁴ Api piketé itóó wai, amá ucə uyĕ uu Piyee faau uú ha nhóre-i mefoí tulu. ⁵ Uú fo uu lóólúpə, uu sisánháapampi yenu sin keteni-i laanu, amá úu pɛe lomɓə. ⁶ Simə Piyee yee u n tíkilĕ póó kə tuiɓə. Uyĕ uu nhóre-i lomɓə uu sisánháapampi sĕ keteni-i yĕnu. ⁷ Uu kə kusánháa kpĕ kápí pɛe Yeesu ríyu m paasi yenu kun pílaalĕ kun kumecire kelĕ iyaa yisunu, sisánháapampi ási kei we. ⁸ Kei ke uupiretiki ucə uyee pɛe mefoí nhóre-i n tuiɓə póó kə lomɓə, uu yĕnu uu pɛé ne kefa tene. ⁹ Asei kecáá, hái ne kumúnĕ kpe-i, ápi pɛe kahane lelee Nléecaasimé ritelé kémee n wólaalĕ aseɓi n kō te li piɛe re Yeesu uké pikɓəkpɓə kémee yisi. ¹⁰ Lĕ memáá, pipiretiki pĕ keté api yisi apí kulu.

Yeesu ye umecire Makitala kuyu ukó Maari nyíse

(Matiyee 28:9-10; Mariki 16:9-11)

¹¹ Maari póó pɛe ketahai-pə nhóre kekúrí tone uú n téní. Kuu lĕ n we un téní, uú fo uu nhóre kémee lóólúpə. ¹² Uu pilécaatume pité pinyine yenu pin ilū tomé tanaalĕ pin ne kei kápí pɛe Yeesu n finse tū, ucə ríyu-mĕ, ucə ána-mĕ. ¹³ Api u piɛe re: Yo nnya kaa téní, unósi? Uu pi pɛe re:

Pi Unépiíma kpísile apí ne tómpo, ám ppe nyu yei kapi u wa. ¹⁴ Kuu lē m ma, uu ppe kepire-mē weríi uu Yeesu yenu un nyenu, úu kō ceri re uyee lo. ¹⁵ Kei ke Yeesu uu ppe u pise re: Yo nnya kaa tēni, unósi? Úye kaa wéési? Uu ppe mūsu re uyee keléecare kecáá m pailē lo. Lē nnya kuu u ppe re: Urósáa, in te pōo u kpísi áa ne tómpo, a né símisi kei kaa u n wa ké ha u kpísi. ¹⁶ Kei ke Yeesu uu ppe u sée re: Maari! Uu ppe ukuwéé-mē panserō uú ne Mé-epiree u ppe re: Rapuni. Liasei re Ucélaa. ¹⁷ Yeesu uu u maa re: Kape né rica, ám kahane Unésáa kēmee rintaá. Amá a ha pinémárecō símisi re Unésáa yee kō nní Nōunésáa ne Unéléecaa un kō Nōunéléecaa kēmee kam taálē. ¹⁸ Kei ke Makitala kuyu ukó Maari uu ppe ha pipiretiki símisi re u Upíima yenle. Uu ppe lē ke Upíima uu u n símisi pi símisi.

Yeesu ye umecire upipiretiki nyise

(Matiyee 28:16-20; Mariki 16:14-18; Luki 24:36-49)

¹⁹ Kewénteyaa kē ukóso, Yeesu pipiretiki pin nnyóo mmē kēyo kenyine-i cápinelē. Pisufi iwame ye ppe pi wele. Api lē nnya hánaankee api ppe kēmee n we. Kei ke Yeesu uu ppe pikecōpe leeme uu pi maa re: Nónékíh aké n niñú! ²⁰ Kuu lē pi m ma, uu ppe uanipe ne uilúkē pi nyise. Upipiretiki rikin ari níhesi re pi Upíima yē nnya. ²¹ Kei ke Yeesu uu kō pimáa pi rikpá re: Nónékíh aké n niñú! Yare ke Unésáa uu né n tumme mecō ke née kō nō tum. ²² Kuu lē pimáa m masí, uu pikecáa fúupō uu re: Ani Nfáasone yōsí. ²³ Nōn ye píye akópe n sárei, Uléecaa yé kō piakópe pi sárei. Nōn ye re áni pinyine akópe sáreine, Uléecaa páa kō piakópe pi sáreine.

Yeesu ne Tomaa kecáá nkó

²⁴ Tomaa kapi ye n sée re Úsika ye Yeesu pipiretiki kefi ne pité pē kecōpe use le. Uyē úu ppe kumújē kpe-i ke Yeesu uu pikemeé n hápō we. ²⁵ Upipiretikiō api ppe u maa re:

Τὸ Ὑπίμα γενλε. Ὑυ πι πεσε ρε: Νενσά ihíme απολε uanipe-
 i n yē ke kenίpepi tahampō, ké kō kunένipe ne uilúkē rica,
 ám yé ημurei. ²⁶ Siyáa sipaha memáá, pipiretiki pē api
 kō kέyō-i n cápinelē kesé ne Tomaa. Pin kō ne hánaankeε,
 Yeosu uu kō pikecōpe piléeme kπά uu nyere, uu pi maa
 re: Nóanékίη aké n niηú! ²⁷ Ὑυ πεε Tomaa maa re: A
 kepónίpepi nté tahampō aa anένipe paί, aa kō kupónίpe
 ne inélúkē ca. A lē pitírē tíye aá ne nkpéni kefa tene.
²⁸ Kei ke Tomaa uu πεε u πεσε ρε: Unépiíma ne Unéléécaal!
²⁹ Yeosu uu u maa re: Kaa né n yé nnya kaá ne kefa né
 tene. Pepee ápi né n yé, pin kō peé ne kefa né tenelē πεε
 pínarekome.

Lē nnya kapi rítelē ntí n wói

³⁰ Yeosu ye kō upipiretiki inipeε-i mewaisaηa meyā
 ncōpuri wapisile μεε áme rítelē ntí-i n wólaalē. ³¹ Pi lelee
 nní rikemeε n we wóile re nōké ne n ημurei re Yeosu ke
 Uléécaá uu n wée nnya. Uyee kō Uléécaá Kepipi. Nōn ne
 kefa u n tene, nó urinyiri nnya nfáa yē.

21

Yeesu ye umecire upipiretiki pissei nyíse

¹ Lē memáá, Yeosu uu πεε ketume Tiperiyaati kupiye
 ritime umecire upipiretiki nyíse. Lē kuu umecire pi n
 nyíse ye nní: ² Simōō Piyee ne Tomaa kapi ye n sée re
 Úsika ne Natanayaeli yee Kalilee keteni-i Kanaa-pō n
 we ne Sepetee piηmáne ne upipiretiki pité picō ye πεε
 cápinelenle. ³ Simōō Piyee uu pi maa re: Ikpíntomé kam
 picópii tósu. Api u πεσε ρε: Tó né kō pó ritiki ari kesé
 sī. Kei kapi yisi apí ha kúninoi loni api tómpō. Amá ápi
 kesine kē líka tí. ⁴ Kai piweesi n kóraane, Yeosu un kei
 kupiye ritime we, amá upipiretiki ápi πεε céri re Yeosu

lo. ⁵ Kei kuu pɛɛ pi pise re: Nɔ ikpíntomé yé ani cópii, sinéwá? Api re: Eehei! ⁶ Uu pi maa re: Ani kúninɔi kuluke-luke-mempɔ kunyeɣ fɔ́, nó linyine tĩ. Api mɛsei kunyeɣ fom api ikpíntomé tini ai ku yipu péń, ápi fe ricuruu piké míni-i ku pɔnne ke ikpíntomé ii kulúi n̄ we nnya. ⁷ Kei ke upiretiki uyé ke Yeosu uú pɛɛ n̄ la uu pɛɛ Piyee maa re: Asé Upíima lo! Ke Simɔɔ Piyee uu lɛ n kó te Upíima lo, uu uilú kuú pɛɛ m mahã un pɛɛ meɣmane ikpíntomé cópii pitane pɛɛ uú ne míni-i kpúupɔ. ⁸ Pi pɛɛ ketē kóima ne ketaa wele yare apáha píle kumúɣé. Upipiretikicɔ api léeri, api pɛɛ kunyeɣ ne ikpíntomé meɣipe pasai api léɛpɔ. ⁹ Kapi kúninɔi kémeɛ n̄ suí, api kupiye ritime nkalena lɛɛpɔ, ikpíntomé ne akpónó an nkecáá lálǎ. ¹⁰ Yeosu uu pi maa re: Ani ikpíntomé iyé kani n cópii kémeɛ ne inyine kam. ¹¹ Simɔɔ Piyee uu kúninɔi kémeɛ lomɔɔ uú ha kunyeɣ ne ikpíntomé maamaa meɣipe súiseri, ii lelu píle ne kuwóó ne itaani. Amá m̀pá ne imesá m̄, kunyeɣ áku riceéri. ¹² Yeosu uu pɛɛ pi séi uu re: Ani kam ani li. Uupiretiki úka úu kɔ pɛɛ kaha uké u pise re: Póɔ wóo? Pi pɛɛ nyule re Upíima lo. ¹³ Yeosu uú ne pi kɔ, uu kukpónó kpísi uu pi hɔɔne, uu kɔ ikpíntomé pi hɔɔne. ¹⁴ Ke Yeosu uú ne pikpɔkpɔ kémeɛ n̄ yisi, metáánũ ye m̄ kuu lɛ umecire upipiretiki nyíse.

Yeesu ne Piyee kecáá nkó

¹⁵ Kapi piluke m̄ masí, Yeosu uu pɛɛ Simɔɔ Piyee pise re: Yonaasi uɣmáne Simɔɔ, pɔ né la ai tósu lɛ ke picɔ mpí api né n̄ laa? Uu re: Eɛɛ, Upíima, tipócuruu ye nyule re ne pó lalɛ. Yeosu uu pɛɛ u maa re: In lɛ, a sinésáɣpi kecáá n̄sɔne m̄ paílɛ. ¹⁶ Uu kɔ melírũ pipise u kpá re: Yonaasi uɣmáne Simɔɔ, pɔ né laa? Piyee uu u pɛɛ re: Eɛɛ, Upíima, tipócuruu ye nyule re ne pó lalɛ. Yeosu uu u maa re: In lɛ, a inésáɣ n̄sɔne n̄ séni. ¹⁷ Uu kɔ metáánũ pipise u kpá

re: Yonaasi uɣmáne Simɔɔ, pɔ né laa? Simɔɔ Piyee ripɔɔ ari caai re metáánũ ye mmé kuu lē u pise re “pó né laa” nnya. Uu pɛe u pɛse re: Pɔ m̀pá yo nyule, Upíima, pɔ kɔ nyule re ne pó lalɛ. Yeesu uu pɛe u maa re: In lē, a inésáj kecáá nsɔne m paílē. ¹⁸ Asei kecáá, ké pó símisi re kaá pɛe iɣmáne n we, pɔɔ ye pɛe ripócuruu kupótampála rité aa kei kaa n la sī. Amá pɔn n kpurunu, pó pɛe anípe risíka, ucɔ uu pó ku paasi uú ne kei káa n lane pó sí. ¹⁹ U lē male uké ne nyíse lē ke Piyee uu n kpine liké ne Ulééca ríyú n waise. Kuu lē pisímé u m masí, uu pɛe u maa re: A né ritiki.

Yeesu ne uupiretiki uyē kuú pɛe n la

²⁰ Piyee uu kepire ɣmɛelú uu upiretiki uyē ke Yeesu uú pɛe n la yenu un pi tikipólē. Uyee pɛe iluke keluke-i Yeesu kecáá n finɛpɔ uu u pise re: Upíima, wóo piláarɔ anipe kémɛe pó wainɛ? ²¹ Ke Piyee uu lē u n yé, uu Yeesu pise re: Nkó ní, Upíima, yo ke uyē uú ne kɛtɔ kopune? ²² Yeesu uu u pɛse re: Nen n la re uké n we ké ha ne pɛɛmɛ, ai yei ne pó yénu? Póóké né ritiki. ²³ Lē nnya, nsímé nn piyómeyáhaa kémɛe kóónú re upiretiki uyē úu kpine. Ái kɔ re Yeesu ye u maa re úu kpine, amá u pɛe re: Nen n la re uké n we ké ha ne pɛɛmɛ, ai yei ne pó yenu? ²⁴ Upiretiki uyē ticuruu yee aseéra lese uu nsímé mmē wɔlu. Tɔ kɔ nyule re lē kuu n yé uú male ye nsímései le.

Tinóɔ tɔrɔɔ

²⁵ Yeesu ye kɔ mɛwai meyā mɛcɔ wapisile. Pin pɛe mennéi n wɔlune mese mese, ám musí re átelé nyē nnéi kapi ye n wói yé ketē nké nnéi kecáá kewai yē.

Nkomine Fal Ritɛlé Sola New Testament

copyright © 2010 UEEB/SIM au Benin

Language: Sola (Miyobe)

Translation by: SIM International

Sola, Nkomine Fal Ritɛlé

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 27 Sep 2021

1bac8ff9-a7c9-52ef-bb5e-7155dd6ba1a1